

Historische Kring Losser (HKL)

De Historische Kring Losser zet zich sinds haar oprichting in 1969 in voor het behoud van het cultuur-historische erfgoed van de gemeente Losser (vooral van de dorpen Losser, Overdinkel en Glane), het vastleggen van informatie in publicaties en andere (audiovisuele) media en het organiseren van lezingen en exposities. Hierdoor blijft de kennis van het verleden actueel en wordt toegankelijk gemaakt voor een breed publiek.

Correspondentieadres:

Hogeweg 36

7582 CH Losser

Email: secretaris@historischekringlosser.nl

Website: www.historischekringlosser.nl

Bankrekening t.n.v. Historische Kring Losser

IBAN: NL 35 RABO 0337 3080 98

BIC: RABONL2U

Bestuur

Voorzitter

Thea Evers* Dr. Staringstraat 7 7582 BL Losser 053 5382613

Secretaris

Georg van Slageren* Hogeweg 36 7582 CH Losser 053 5382850

Penningmeester

Harry Dekkers Ludgeruslaan 12 7581 DD Losser 053 5387993

Leden

Peter Heerink Hogeweg 125 7582 CC Losser 053-5360520

Gerda Hogebrink Lutterstraat 55 7581 BT Losser 053 5381291

Andries Kuperus* Dr. L. de Bruijnstr. 12 7582 AA Losser 053 5383196

Chris Meekers Allemansweg 52 7582 HL Losser 053 7519669

Bennie Nijhof Kerkhofweg 195 7586 AD O'dinkel 053 5382778

Jack Scholtens* Heidehof 54 7581 VJ Losser 053 5385756

André van der Veer Willibrordlaan 38 7581 TD Losser 053 5383192

*) Redactie van Oet Dorp en Marke

Aangevuld met: Sietse Smit, Scholtinkstraat 54, 7581 GS Losser (053 538 6834)

Oet Dorp en Marke Losser

Wordt aan het eind van elk kwartaal toegezonden aan de leden van de HKL.

De jaarcontributie bedraagt € 15,00 (bij postverzending € 18,00) per jaar.

Overname (geheel of gedeeltelijk) en publicatie van artikelen is alleen toegestaan met toestemming van de redactie en bronvermelding.

ISSN: 1568-4711 (Oplage 1000 ex.) (Druk: Drukkerij Jansen Losser)

Omslagfoto: Het jubileumlogo van de Böggels werd ontworpen door Jos Hovestad, dtp creatie & meer (Losser).

Inhoudsopgave

Historische Kring Losser (HKL)	1
Voorwoord	3
<i>Michael Sijbom</i>	
Zestig jaar Losser Böggelrieders en Daansers	4
<i>Elly Kleinsmit</i>	
In de bonen	14
<i>Paul Bulters</i>	
Buitenlandse contacten.....	18
<i>Elly Kleinsmit</i>	
Carnaval.....	24
<i>Jan Riesewijk</i>	
De jongerengroep.....	28
<i>Jan Riesewijk</i>	
Böggels en oranje	35
Aan de wieg van Erve Kraesgenberg	38
<i>Thea Evers</i>	
De bouw van de Böggelschuur/smederij	44
<i>Elly Kleinsmit</i>	
'De wereld danst in Losser'	48
<i>Georg van Slageren</i>	
Eurofolk, een zilveren herinnering	53
<i>Herman van Hazendonk</i>	
Er staat een goastok in de gang	57
<i>Jan Smit</i>	
Tradities en gebruiken.....	62
<i>Jan Riesewijk</i>	
De kleding van de Böggelrieders en Daansers	67
<i>Miny van den Brink en Tineke Vos</i>	
De Fietsen.....	74
<i>Sietse Smit</i>	
Interviews op de pagina's.....	13, 17, 23, 34, 43, 47 en 61
<i>Sietse Smit</i>	

Fotoverantwoording:

Tenzij anders vermeld zijn de foto's afkomstig uit de archieven van de HKL en de Losser Böggelrieder en Daansers.

VOORWOORD

Bijzondere mensen daar in Losser, om maar geen ander woord te gebruiken. Dat dacht ik toen ik, tijdens mijn sollicitatie naar het burgemeesterschap van Losser, via internet voor het eerst een foto van de Losser Böggelrieders en Daansers zag. Bijzonder, en dat zijn ze in mijn ogen nog steeds. Bijzonder vanwege de fietsen, maar vooral door het enthousiasme, de samenhorigheid en soms de ietwat 'frechheit', die men heeft om zichzelf, maar bovenal Losser te promoten. En daar houd ik van!

Net zoals de meeste inwoners in de gemeente Losser draag ik dus de Böggels een heel warm hart toe. Het is een fiets van 'toen'. Een groot wiel voor en een klein wiel achter; de fietsen op plaatjes in oude boeken of op de televisie in documentaires over oude Hollandse tradities. 'De Losser Böggelrieders en Daansers' brengen een stukje verleden naar het heden. Niet alleen qua fiets, maar ook als het gaat om dans. Ik begrijp ook zeker waarom zij een graag geziene gast zijn tijdens evenementen. Je kunt de Böggels in het echt zien en ook vooral ervaren.

De Losser Böggelrieders en Daansers zijn in binnen- en buitenland, top-ambassadeurs voor de gemeente Losser. Normaal gesproken is een burgemeester de ambassadeur van zijn gemeente, maar gevoelsmatig moet ik mijn meerdere erkennen in de Böggelrieders en Daansers. De groep is namelijk precies wat Losser is: vriendelijkheid met daarbij altijd een glimlach!

De Losser Böggelrieders en Daansers zijn een voorbeeld voor velen. Samenwerken en presteren: daar kan bijvoorbeeld geen overheidsinstantie tegenop! Het is algemeen bekend dat folkloristische groepen en verenigingen het erg moeilijk hebben. De combinatie 'fietsen en dansen' blijkt een succesvolle combinatie te zijn, want anders zouden De Losser Böggelrieders en Daansers nu niet het 60-jarig jubileum vieren. Daarbij hoeven wij ons alleen geen zorgen te maken over de toekomst en daarmee het voortbestaan van de vereniging. De actieve jeugdige aanwas zorgt met gemak voor nog eens zestig jaar.

Michael Sibjom (Burgemeester Losser)

ZESTIG JAAR LOSSER BÖGGELRIEDERS EN DAANSERS

Het is voor ons, 'De Losser Böggelrieders en Daansers', een grote eer dat in deze editie van 'Oet Dorp en Marke' de historie van onze club verteld wordt.

2014 is voor ons een jubileumjaar. Op 22 februari 1954 heeft een groep middenstanders uit Losser de club opgericht. In de goed bewaarde logboeken van de club is veel te vinden over de historie van de Böggels en daarvan is dankbaar gebruik gemaakt bij veel van de verhalen die u hierna kunt lezen.

Wat er an veur of gung

't Was in de vieftiger jaoren dat d'r stuk of wat kaopleu de kóp bie mekaar stokken. Of d'r nig wat oek te vinden was um de leu met de groote vekeansie in Twenthe dee daagn op Loster an te lätten haaln. Wat een dan ok good lukt is, en wat toonder tied dan ok de Twenthe wek van Loster hetten 't Ging d'r s'manks unmundig too en wie hadden völ jao zeer völ bekieks en de leu völ plezier.

Met oonze aole Twentske dracht en gebroeken brachten wie de leu oet eur alledaags gedoo en krègen ze kóp wie'r anders staon. Bie zeen en hören van oonzen gemeente raad booren brulftje en ele striede dee wie op oonzen Böggels hadden

De eerste Booren brulftje bie Suub Smit.

Wat er aan vooraf ging

In de jaren vijftig werden er in veel dorpen en steden evenementen georganiseerd om weer wat levensvreugde te hebben na de crisis en oorlogsjaren. Ook in Losser werden er in de vakantie feestweken georganiseerd, waarbij oude cultuur en historie hoog in het vaandel stonden. Burgers hadden er weer zin in, er kwam weer leven in de brouwerij.

Op de vorige bladzijde kunt u lezen wat hierover in ons logboek geschreven staat.

Losserse Boerenbruiloft 1953. Tilda Muller trouwt met Karel de Jong.

Menig oudere Lossenaar zal zich deze feestweken nog herinneren en velen hielpen met organiseren, nieuwe ideeën opdoen, oude gebruiken weer in ere herstellen, etc. De hele bevolking was er druk mee. Zo ook een aantal Losserse middenstanders. Het moest spectaculair, een beetje gek en vooral plezierig zijn.

Gerard Elsjan, naaimachinehandelaar uit Losser, had een idee. Grote fietsen maken met een heel groot voorwiel, en een kleintje achter, het was historisch, spectaculair, en vooral: je zou er veel plezier mee kunnen hebben.

In de smederij van Lemmink gingen in de vroege jaren vijftig drie mannen aan het experimenteren om alles aan het lopen te krijgen. Dit waren: Gerard Elsjan (Korhaan'n Graads), Tonnie Lemmink (Geerlinks Toon) en Clemens Boerrigter (Drukkers Engelbert). Langdurig werd er gesleuteld, en op 10 mei 1953 kwam de eerste fiets op straat, tijdens de Landdag in Losser.

Waar komt de naam **Böggels** vuk

Böggels is oetlacking
bie ^{de} Zeen van z'n woonder
veur 'n 60 jaar terug deur
de Vaar van Korhaan Graads.

Korhaan Graads
bracht 18 böggel antrollen
op Landeleg Mei 1953.

Veur 'n wost heel wat
of prakkezeent deur
dree manschap Korhaan
Geerlinks Toon en Drukkers
Engelbert. In de smiase
van Geerlinks um pol
an t'elreien te kriegen.

Raarmakers Graads
maken de achtenman en
toon wadden d'r nao kotten
tied t'ien stukes veur makken.
En zoo ontstonden dan
de Böggelrieders.

Dat wadden dan de manlev
mer um de vrouwey t'itieren
in 'hoes te loeten zitten
ging ok nig. Sou dat wie
kot d'r op d'r neteen men
dansgroep bie hebt maakt.
En eens laet neumen

De Böggelrieders
en **Daansers**
opgericht 22 Febr. 1954

Höskamp Jans

Korhaan
Graads

Timmermannke

Tobaks Graads

Schalhennik

Gaffel Fons

Drukkers
Engelbert

Anstrikers
Willem

Geerlinks Toon

Meesters Jan

Snieders bats

De Losser Böggelrieders en Daansers, opgericht 22 februari 1954.

Wie waren de drie heren van het eerste uur?

Gerard Elsjan was naaimachinehandelaar, zijn winkel was aan de Brinkstraat, op de hoek van de Schuurkerkstraat.

Tonnie Lemmink was smid. Zijn smederij was aan de Achterstraat, later Froenstraat en nu de Bernhard Leurinkstraat net tegenover de Vicarystraat. Behalve de smederij heeft Tonnie jarenlang een slijterij gehad, naast het Hotel/café Lemmink aan de St. Maartenstraat waar nu 't Raedthuys zit.

Daarachter lag een binnenplaats en daaraan grensde de smederij. Clemens Boerrigter had jarenlang een herenkledingzaak aan de Voorstraat, de huidige St. Maartenstraat waar nu de schoenenzaak van Peter Holtkamp is gevestigd.

Toen dus de eerste tien fietsen klaar waren kwamen de partners van de heren in protest bijeen. Dat de heren gezellig op stap gingen was prima, maar dan wilden zij wel mee. En zo werd besloten om naast de optredens met de fietsen een dansgroep op te richten. Nog geen jaar na de presentatie van de fietsen werd op 22 februari 1954 de vereniging 'De Losser Bög-gelrieders en Dansers' opgericht.

Voorzitter van het eerste uur was Willem Meijer (Anstrieke Willem, afgeleid van zijn beroep als schilder). De schilderswinkel was tot de negentiger jaren gevestigd aan de huidige Langenkamp, waar nu Albert Heijn zit. Gerard Kroeze was penningmeester, en zijn bijnaam (Tabaks Graads) ligt voor de hand als je weet dat hij eigenaar was van een tabakszaak aan de huidige Bernhard Leurinkstraat (waar nu de praktijk van tandarts Plantenga gevestigd is).

Gebruikelijk was het toen, maar nu nog steeds, om de leden een bijnaam te geven, of te noemen naar hun gebruikelijke bijnaam.

Het oprichtingsjaar was gelijk een druk jaar en het ledenaantal groeide snel tot rond de dertig.

In tegenstelling tot veel andere dansgroepen in Nederland bestond de club niet uit boeren, maar hoofdzakelijk uit middenstanders.

Leden van het eerste uur waren o.a. de heer en mevrouw Olde Riekerink, bijnaam Schal Hennik. Zij hadden een schoenenwinkel aan de Raadhuisstraat. Ook hun zonen waren jarenlang actief lid. Rinus Olde Riekerink van de voormalige sportzaak, alias Schal Meriens en broer Bennie met de bijnaam Schal Bennaads. Als onderwijzer kreeg Jan Derksen, voormalig hoofd van de Wegwijzer, de naam Meesters Jan. En Gerard Vreriks, juwelier aan de Sint Maartenstraat, werd Klokken Graads genoemd.

Het was nog niet zo gemakkelijk om lid te worden, je moest wel binnen de club passen en er werden nogal wat voorwaarden gesteld. Je moest uit Losser komen, de Twentse taal goed spreken en bij voorkeur tot de middenstand behoren.

Tot ver in de jaren negentig speelde het fenomeen ballotage een grote rol. Je werd voorgedragen als lid en was eerst een half jaar op proef. Na die proefperiode werd er op een besloten vergadering over je gestemd en als

minimaal 90% het ermee eens was werd je geaccepteerd. Jarelang werd er tegen de club opgekeken en werd er wel gezegd 'Je komt eerder in de Hemel dan bij de Böggeclub'.

Elke maandagavond werd er geoefend bij Hotel/café Lemmink, waar Marietje Lemmink (Geerlinks Merieken) mee danste, maar ook de bar bediende. Tot 1980 is dit de thuishaven van de club geweest.

Gelijk in 1954 was er al een hoogtepunt: Met de hele club naar Amsterdam voor de start van de Tour de France in het Olympisch stadion. De kranten stonden er vol van.

Start Tour de France op 8 juli 1954 in het Olympisch Stadion in Amsterdam. Zittend op een Böggelfiets v.l.n.r. Wout Wagtmans, Wim van Est, Jules Maenen, Hein van Brenen, Nico van Est, Adri Suykerbuik, Jan Nolten, Henk Faanhof. Onderste rij v.r.n.l. Dien Meijer, Riekie v.d. Marel, Martha Olde Riekerink, Gerard Kroeze, Greta Elsjan, onbekend, Annie Kroeze, B. Veldhuis (?). Staand tussen de fietsen v.r.n.l. Willem Meijer, Hendrik Olde Riekerink, onbekend, Jo Meijer, Johan Vreriks, Tonnie Lemmink, Clemens Boerrigter, Johan Westenbroek.

Er werden boerenbruiloften georganiseerd en al in 1954 deed men mee aan de carnavalsoptochten in Oldenzaal en Gronau. Losser kende nog geen carnaval, maar de Böggels deden er al volop aan mee.

Wijnfeesten in Kröv aan de Moezel, en vele andere evenementen in Nederland en Duitsland werden bezocht.

In 1959 was de eerste grote reis. Een groot aantal leden ging naar Messina op Sicilië. Het moet een wereldreis zijn geweest zo ver weg. Met de trein vanuit Enschede waren ze bijna 2 volle dagen onderweg. De meeste leden waren nooit verder geweest dan Duitsland en dan weet je maar één ding, als we toch in Italië zijn moeten we ook naar Rome. En zo gebeurde het. Er

werd een audiëntie geregeld bij Paus Johannes XXIII op diens buitenverblijf in Castel Gandolfo.

Begin jaren zestig werd er een overeenkomst gesloten met Hotel het Landhuis in Oldenzaal om daar iedere vrijdag een optreden te verzorgen voor de gasten. De hele zomer was de club daar op vrijdagavond en dat is nog een aantal jaren zo doorgegaan. Wel was het zo dat er in die periode geen repetitie was, het optreden kwam daarvoor in de plaats.

Het moeten erg drukke periodes zijn geweest en er werd behoorlijk veel van de leden verwacht. Gewoon even afmelden was er niet bij, je moest een goede reden hebben om niet mee te gaan. Als we de logboeken erop nakijken waren er gemiddeld 20 optredens per jaar, veel in Nederland en Duitsland, maar ook met regelmaat een verre reis.

In 1962 werd Ierland bezocht, in 1968 Engeland en in 1964 gingen de mannen voor het eerst vliegen.

Er was een uitnodiging voor een optreden in München (alleen voor de mannen).

Acht vliegende Böggelrieders in vol ornaat voor hun vliegtuig. V.l.n.r. Clemens Boerrigter, Gerard Kroeze, Jan Holst, Willem Meijer, Hendrik Olde Riekerink, Johan Vreriks, Rinus Olde Riekerink en Tonnie Lemmink.

De fietsen moesten ook mee en er werd een busje geregeld. Besloten werd dat de oudste leden mochten vliegen en de rest ging met het busje. Op het laatste moment was er nog een lid dat mee wilde, maar er was geen vervoer meer en daarom werd afgesproken dat hij dan maar met de trein moest gaan. Ze zouden elkaar in München op het station wel treffen. Wisten zij veel dat er in München wel vijf stations waren! Bijzonder genoeg vonden ze elkaar meteen, en dat zonder mobiele telefoon.

In de jaren zeventig en tachtig ging het allemaal rustig zijn gang, leden werden vervangen door een volgende generatie, festivals werden bezocht en Twentse avonden werden georganiseerd. Buitenlandse reizen bleven doorgaan en iedere maandag was er weer de gezelligheid van de repetitie bij Hotel/café Lemmink.

Rond 1980 werd er gewisseld van locatie en repeteerden de Böggels bij Hotel Marktzicht. Eigenaar Wilfried Kok luisterde graag naar de verhalen van de leden en in de vakantie van dat jaar nodigde hij ze uit om op de laatste zondag van de vakantie wat te dansen op de markt. Hij deed een varken aan het spit en zorgde voor muziek, en de Böggels dansten en vermaakten het publiek. Het werd de aanzet voor het Bruegheliaans festijn.

Heel wat buitenlandse groepen zijn tijdens dit festijn naar Losser gehaald en het was een voorzetje voor het prachtige Eurofolk dat in 1989 plaatsvond. Heel het dorp in de sfeer van folklore, en de jeugd werd ook enthousiast. Eurofolk was de aanzet voor het oprichten van een jongerengroep in 1990.

Er werden weer verre reizen gemaakt, naar Turkije, Rusland, Hongkong en Amerika. In 1994 werd de stichting Erve Kraesgenberg opgericht. Samen met de Historische Kring Losser en de Böggelrieders werd gestreden voor het behoud van dit culturele erfgoed. Dit resulteerde in een prachtige locatie en een eigen onderkomen voor de club.

In 1999 was de Böggelschuur klaar en de club is er enorm trots op. Vanaf Erve Kraesgenberg en de Böggelschuur wordt jaarlijks (met Pinksteren) de familiefietstocht georganiseerd. En andere evenementen als boerenbruiloften, streekmarkten en diverse activiteiten met buitenlandse dansgroepen.

Dit was in vogelvlucht een impressie van de vele belevenissen van de club waar verder in dit boekje nog uitgebreid op teruggekomen wordt.

Elly Kleinsmit

Een bijzondere presentatie van de Böggels op 30 april 1954 in Enschede.

Willem en Dien Meijer nog eenmaal in het Böggelpak. De foto is in 1980 gemaakt ter gelegenheid van het (uitgestelde) 25 jarig jubileumfeest van de Böggels.

De redactie vroeg Lossernaren naar de betekenis van de Böggels.

Wilfried Kok (uitbater Hotel-Restaurant Marktzicht) zegt:

'De Losser Böggelrieders en Daansers' zijn opgericht in mijn geboortjaar. Toen ik met mijn vrouw in de beginjaren '80 met 'Marktzicht' begon, hadden ze hun repetitieavond op de maandag. Ze waren toen al van groot belang voor een beginnend hotelier. Het was in die tijd dat de journalist Harm Boom een historische tocht maakte die zijn verre verwant, ook genaamd Harm Boom, in het najaar van 1846 had gemaakt van Zwolle naar Enschede. Boom Sr. moest toen een brief van de Commissaris des Konings overbrengen naar de Burgemeester van Enschede. Boom Jr. belde mij op, legde zijn plannen uit en vroeg of hij hier gratis kon overnachten. Ik vond het een leuk idee en stemde in onder de voorwaarde dat de 'Losser Böggelrieders en Daansers' hem in een koets op mochten halen van de Oldenzaalsestraat. Zo gezegd, zo gedaan. Ik deed een speenvarken aan het spit dat met smaak door de bezoekers, waaronder natuurlijk de 'Böggels en Daansers' werd verorberd. Ik had ook een journalist uitgenodigd om hier een stukje over te schrijven. Deze schreef later in een krant een artikel met de kop: 'Breugheliaanse taferelen in Losser'. Op dat moment ontstond er een idee om Breughel op te richten. Dit heeft Losser zo ontzettend goed gedaan. Heel de wereld, vooral als je je in kringen van folklore begeeft, weet wat en waar Losser is. Zonder de Böggels was er nooit een Breughel geweest'.

(Interview Sietse Smit)

IN DE BONEN ...

Een volgens de auteur van dit artikel 'waar gebeurd, maar ietwat geroman- tiseerd verhaal' uit de beginjaren van de Böggers.

Het is hartje winter in Dorp Losser. Zachtjes dwarrelt op een koude januari- avond, aan het einde van de jaren vijftig in de vorige eeuw, de sneeuw op de talrijke 'kinderkopjes' in de verlaten straatjes in en rondom de 'Oale toorn'. De temperatuur is tot ver onder het vriespunt gezakt en iemand die niet per se de straat op moet, blijft lekker thuis rond de fel gloeiende kolenhaard of de gezellig knisperende houtkachel.

Deze laatste brandt ook volop in Hotel Lemmink aan de Sint Maartenstraat. Achter de tap kijkt de cafébaas tevreden de zaal in. De opkomst van de leden voor de bijeenkomst van de nog jonge club 'Losser Böggerlieders en Daansers' is, ondanks de kou, aanzienlijk. Het is pauze en er is een grote vraag naar een heerlijk verwarmende neut.

In de hoek van het etablissement is nog iemand die vanachter het tafeltje tevreden de zaal inkijkt. Het is Tabaks Graads (Gerard Kroeze, eigenaar van een tabakswinkel). Het hout in de volop loeiende houtkachel zorgt ervoor, dat er sprake is van mist en

nevel. Maar dan wel in combinatie met de handel van Tabaks Graads: sigaretten, sigaren en pijp, die in die tijd gretig aftrek vonden bij het folkloristische gezelschap.

Ook het hoofd van Graads gaat schuil in een wolk van rook, die de Coopvaert-tabak in zijn indrukwekkende pijp veroorzaakt. Bij hem aan tafel eveneens Schal Hennik (Hendrik Olde Riekerink, eigenaar van een schoenenwinkel), Anstrieke Willem (Willem Meijer, eigenaar van een schildersbedrijf) en kleermaker Niek van de Marel. Zo op het oog een serieus viertal, maar altijd in voor een goede grap en ook niet te beroerd om elkaar in het ootje te nemen.

Aan het tafeltje worden de problemen in binnen- en buitenland besproken, terwijl de 'roeriers' driftig tegen de binnenkant van de glaasjes citroen met suiker tikken. Het kwartet is het erover eens: de prijzen bij de Losserse groenteboeren rijzen de pan uit. 'Daarom heb ik nu zakjes tuinbonenzaad in huis liggen', laat Van de Marel weten. 'Die ga ik in het voorjaar in mijn tuin zaaien en dan hebben mijn vrouw Riek en ik dagelijks verse en ook goedkope groente.'

De andere drie is het echter bekend, dat Niek en Riek helemaal geen verstand hebben van tuinieren, laat staan van het zelf verbouwen van groenten. Tabaks Graads ziet zijn kans schoon. Als bezitter van een volkstuintje wordt hij immers door de Losserse kleermaker als een echte tuindeskundige gezien. 'Niek', zo spreekt hij quasi-serieus, 'zorg er dan wel voor, dat je de bonen onder de grond houdt. Dan krijg je de beste kwaliteit en de hoogste opbrengst.'

Niek is Graads dankbaar voor die tip en laat als beloning met een draaiende beweging van de vinger aan de kastelein weten, dat de glaasjes weer gevuld moeten worden.

Boerenbruiloft in 1968 bij Hotel Lemmink met Arnold en Miny van den Brink-Wilke als bruid en bruidegom. Het huwelijk werd voltrokken in de (later afgebroken) muziekkoepeel op het Martinusplein. De bruiloft was nagespeeld, maar in het 'echt' waren (en zijn) Arnold en Miny ook met elkaar getrouwd.

Het wordt voorjaar in Losser. Zo ook in het tuintje van Niek en Riek van de Marel op de hoek van de huidige Langenkamp en de Braakstraat, waar nu het kantoor van de ABN-AMRO is gevestigd. De groentetuin is geprepareerd en de bonen gezaaid. De voorjaarszon doet haar werk en het duurt dan ook niet lang of de eerste bonenspruitjes komen boven de grond. Op zoek naar de warmte van de zonnestrallen. Die aanblik zorgt voor paniek bij Niek en Riek, die dagelijks hun groentetuintje inspecteren. Met vereende krachten gaat het echtpaar bezig de spruitjes weer onder de grond te drukken. Een intensief karwei, dat dagelijks flink wat tijd in beslag neemt en dat met het verstrijken van het voorjaar ook steeds intensiever wordt en veel tijd en zweetdruppels kost.

Het is de voorjaarsbijeenkomst van 'De Böggelrieders en Daansers' en het toeval wil, dat Tabaks Graads, Schal Hennik, Anstrieke Willem en Niek van de Marel weer bij elkaar aan een tafeltje zitten. Graads maakt, bedachtzaam lurkend aan zijn pijp, weer de meest serieuze indruk.

'En Niek, hoe gaat het met de bonen', vraagt hij aan zijn vriend de kleermaker. 'Praat mij er niet van', antwoordt deze. 'Als ik had geweten hoeveel tijd het telen van tuinbonen met zich meebrengt, dan was ik er nooit aan begonnen. Riek en ik zijn elke dag uren bezig met het terugdrukken van de bonen.'

De zaal vult zich met een bulderend gelach van het overige drietal. Nadat Tabaks Graads een verbouwereerde Niek van de Marel de echte kneepjes van de tuinbonenteelt in het kort uitlegt kan laatstgenoemde de humor wel inzien. Hij laat de kastelein weten, dat de glaasjes weer gevuld kunnen worden.

'Ach Niek', kan Tabaks Graads niet nalaten nog even te laten weten, 'je moet maar zo denken: je was dagelijks samen met jouw vrouw echt in de bonen.'

En die opmerking zorgt opnieuw voor een daverend lachsalvo, maar deze keer bij alle aanwezige Böggelrieders en Daansers, die inmiddels allemaal op de hoogte zijn van de eerste stappen van de Losserse aspirant-tuinbonenteler.

Paul Bulters

De redactie vroeg Lossernaren naar de betekenis van de Böggels.

Elly Kleinsmit (oud-voorzitter van de Böggels):

Het is mooi meegenomen, maar absoluut geen toeval dat 'De Losser Böggelrieders en Daansers' van groot belang voor Losser zijn. In de statuten van de vereniging staat zelfs als één van de doelen: Wij houden de Twentse folklore en de naam Losser in binnen- en buitenland hoog. Bewijs hiervan zijn de vele optredens over de hele wereld. In 1954 waren we al aanwezig in Amsterdam bij de start van de Tour de France. De kranten stonden er vol van. Wij vertegenwoordigden Losser in Gronau en Münster met carnaval. Kröv aan de Moezel, het Vaticaan, Messina op Sicilië, Dublin, München, Hitzacker bij de verloving van Prinses Beatrix en Prins Claus, Bittburg, Frankfurt, Hamburg, Scarborough in Engeland, Wales, Zweden en Widnoje zijn enkele highlights. Om ze allemaal te noemen kom ik papier te kort. Wij hebben ongelofelijk veel 'Losser' over de wereld gebracht.

(Interview Sietse Smit)

De Böggels in 1992 op het Rode Plein in Moskou.

BUITENLANDSE CONTACTEN

Als je als groep al 60 jaar over de wereld danst is het vanzelfsprekend dat er vriendschappen ontstaan met andere groepen. Zo ook bij de Böggelrieders en Daansers. Met enkele van deze groepen dateert het contact al van erg lang geleden en gaat dit intussen van generatie op generatie over.

De oudste vriendschap ontstond in 1964, dit jaar dus precies 50 jaar geleden. Er was een uitnodiging in combinatie met de uitnodiging voor de verloving van Prinses Beatrix en Prins Claus in Hitzacker.

De groep werd uitgenodigd in Bergedorf, een klein stadje net buiten Hamburg. Navraag bij meerdere oud-leden geeft geen duidelijkheid over de precieze aanleiding van deze uitnodiging, maar zeer waarschijnlijk hadden de Böggels en dansgroepen uit Hamburg elkaar eerder al eens ergens anders ontmoet. Tijdens dit optreden waren er namelijk ook twee dansgroepen uit de buurt van Hamburg, waarvan één uit De Vierlanden, een gebied aan de Elbe.

De groep heet (voluit) De Vierländer Spieldeel 'De Veerlanner' en u ziet ze op de foto hierboven, die in mei 1980 werd gemaakt tijdens een optreden op de Losserhof. Sinds de eerste ontmoeting in 1964 zijn er tientallen ontmoetingen over en weer geweest.

Er zijn vriendschappen voor het leven ontstaan, waarbij je moet denken aan (oud) leden die nu nog regelmatig bij elkaar op bezoek komen. Ook waren er wederzijdse verliefdheden, die korte of langere tijd duurden en bij ieder afscheid van de groep vloeiden de tranen. Tot een serieuze relatie heeft het tot op heden niet geleid.

Het jubileumjaar 2014 was voor de Böggels aanleiding om de vrienden uit De Vierlanden uit te dagen voor een echt Twents gebruik: Klootschieten! Met een bus vol kwamen ze eind april naar Losser om deze uitdaging aan te gaan.

In 1978 tijdens een bezoek aan de bevriende groep in De Vierlanden maakten de Böggels kennis met een dansgroep uit Zweden.

Het was de Trehäradsbygdens Folkdansgille uit Dösjebro, een klein plaatsje in de buurt van Malmö. Het was het begin van een langdurige vriendschap, die heeft geleid tot vele bezoeken van de Böggels aan Zweden en van deze groep aan Losser. Ook zij dansten in mei 1980 op de Losserhof. *(Foto hierboven).*

Al gelijk na het jaar van de kennismaking werden we in 1979 uitgenodigd om met de hele groep naar Zweden te komen. Met auto's naar Hamburg en samen met de Vierländer Speeldeel in de bus naar Travemünde om de boot naar Trelleborg in Zweden te nemen.

De hele nacht zaten we op de boot en het ruige weer vormde de ultieme test voor leden die last hadden van zeeziekte. Toen we die morgen aan land gingen was menigeen nog behoorlijk wit om de neus.

De optredens in Zweden waren altijd ontspannen, gezellig, en vooral heel lang. Iedereen deed mee met de dansen van de Zweedse groep en ze werden langer en langer. Twee uur samen dansen tot je er letterlijk bij neerviel was geen uitzondering.

Natuurlijk was er ook tijd om van de geweldige natuur van het land te genieten. Oneindige bossen, mooie stranden en de rust.

Bijzondere tradities werden met ons gedeeld. We werden regelmatig rond 21 juni uitgenodigd om samen met hen de midzomerfeesten te vieren. Het bleef dan bijna de hele nacht licht en we kregen volgens traditie zoute haring met room te eten.

Groepsfoto van de Böggels met de huidige lichte jongeren tijdens het bezoek aan Dösjebro in juni 2014.

Hoe in de toekomst het contact met deze groep zal verlopen is onzeker. Net als vele folkloregroepen in Nederland valt door veroudering waarschijnlijk niet aan opheffing van de groep te ontkomen. We zien elkaar ouder worden en waar de Böggelrieders niets te klagen hebben over gebrek aan jongere leden, zien wij dit probleem bij de groep uit Zweden wel.

In juni 2014 zijn we weer naar onze vrienden in Zweden gereisd om het midzomerfeest te vieren en de kans is groot dat dit de laatste keer is geweest. Het afscheid was treurig, er vloeiden weer traantjes om een vriendschap die meer dan 25 jaar heeft geduurd.

Geschiedenis van grote festivals in Duitsland.

In de jaren na de Tweede Wereldoorlog zijn er in Duitsland veel folklorefestivals ontstaan in het kader van de 'Wiedergutmachung'. Er werd in Duitsland veel geld en energie gestoken in projecten om binnen Europa weer vriendschappen te laten ontstaan en nu bijna 70 jaar na de oorlog worden deze festivals nog steeds gehouden.

Hoe beladen de geschiedenis ook is, het doel werd wel bereikt.

In de buurt van Paderborn ligt het kasteel Wewelsburg, dat het hoofdkwartier was van de SS.

Reichsführer Heinrich Himmler huurde het kasteel in 1934 voor honderd jaar! Het betreft dus een omgeving met een gitzwarte bladzijde uit de geschiedenis en daarom zijn juist daar in de vijftiger jaren festivals ontstaan, speciaal voor jongeren.

Om de twee jaar worden hier nog altijd jongerenfestivals georganiseerd voor jongerengroepen uit heel Europa. Tien dagen lang zijn de jonge folkloristen hier bij elkaar om te dansen, maar ook sport en spel zijn onderdeel van dit treffen.

Jongeren uit heel Europa worden bij gastgezinnen in verschillende dorpen rond Paderborn ondergebracht en de jongeren van de Böggelrieders werden ondergebracht bij gastgezinnen in het plaatsje Thüle. Tijdens deze festivals zijn vriendschappen ontstaan en zo is de groep uit Thüle ook meerdere keren te gast geweest in Losser.

Samen dansen en samen vieren met jongeren uit heel Europa, met allemaal een andere cultuur en geschiedenis, maar tijdens deze festivals gelijke vrienden zijn.

Helaas zijn de Böggelrieders de laatste jaren niet meer in staat om dit festival tien dagen te bezoeken, maar iedere keer bezoekt nog een kleine delegatie dit festival één of meerdere dagen.

Neustadt in Holstein ligt aan de Oostzee. In mei 1945 werd hier door de Engelsen per ongeluk het schip de Cap Arcona beschoten en tot zinken gebracht. Op deze boot bevonden zich gevangenen, die waren gedeporteerd vanuit het concentratiekamp Neuengamme bij Hamburg. Bij de ramp zijn meer dan 7000 mensen omgekomen. Slechts enkele honderden overleefden. Door deze gebeurtenis is er in 1951 het eerste internationale Folklore-

festival georganiseerd en tot op heden wordt dat iedere drie jaar nog gedaan. De Böggelrieders hebben daar de afgelopen jaren ook met veel succes opgetreden. Wie nu Neustadt binnen rijdt ziet grote kunstobjecten met folkloregroepen en de grootste en meest opvallende is een Böggelpaartje met een Böggelfiets.

'Oude' en jonge Böggels in Neustadt.

De aanleiding om in Duitsland deze festivals te organiseren komt dus voort uit het verleden, maar feit is dat er een hoge mate van verbroedering ontstaat tijdens deze dagen. Samen dansen en zingen met een twintigtal nationaliteiten zorgt voor kippenvel en op dat moment is iets anders dan vriendschap niet voor te stellen.

Elly Kleinsmit

(Niet alleen) Lossernaren geven hun mening over de Böggels.

Jürgen Dreckmann (voorzitter 'Vierländer Spieldeel') zegt:

Ik ben sinds 1991 voorzitter van 'Vierländer Spieldeel' te Hamburg. Onze groep is opgericht in 1964 en viert dit jaar haar 50-jarig bestaan. Sinds de oprichting hebben wij al contact met de 'Losser Böggelrieders en Daansers'. Deze contacten zijn destijds gelegd door de toen nog jonge oprichters, in een tijd toen de littekens van de Tweede wereldoorlog nog vers waren. Zij zochten contact met de wereld en vonden die toen onder andere in Losser. Dankbaar dat we met open armen werden ontvangen. Alleen al door dit gegeven is het maatschappelijk belang van de folkloregroep voor Losser, maar zeker ook voor ons, een vaststaand feit. Zonder 'De Losser Böggelrieders en Daansers' had ik vermoedelijk nooit van het bestaan van Losser geweten en dat geldt voor heel veel personen op deze aardbol. Samen met de Zweedse folkloredansgroep Trehäradsbygdens Folkdansgille uit het plaatsje Dösjebro, vormen wij een hechte drie-eenheid. Bijna elk jaar komen we bij elkaar. Omgaan met elkaar, leren van elkaar en goede sociale contacten maken zijn van groot maatschappelijk belang gebleken.

(Interview Sietse Smit)

Böggels in 1987 in actie tijdens het Trachtenfest in Schlitz (Dld).

CARNAVAL

Hoewel het misschien niet direct verwacht wordt van een folkloregroep hebben de Böggelrieders en Daansers zich altijd al betrokken gevoeld bij het Losserse carnaval. Sterker nog, toen in Losser nog helemaal geen carnaval gevierd werd deden we al mee met de befaamde Rosenmontagszug in Münster. Al vanaf 1954 (dus direct vanaf de oprichting) hebben we tientallen keren meegedaan aan de optocht in Münster. Soms gewoon in boerenpak op de böggelfiets, wat al heel wat bekijks trok. Maar vaak gekostumeerd met thema's en later zelfs op wagens, die in Münster door de carnavalisten daar ter plekke gemaakt waren en door ons gebruikt werden in de optocht. Tot begin jaren '70 hebben we met veel plezier en succes meegedaan in de Rosenmontagszug van Münster. Vaak gingen we er met de trein naar toe en werd er na de optocht tot diep in de nacht feest gevierd. Vooral de grote en ietwat chique carnivalsbals in het Bahnhofhotel waren legendarisch! Bijzonder was het dat in 1998, toen ik Jongerenprins van Losser mocht zijn, er weer een groot aantal Böggelrieders op de Böggel aan de Jongerenprinsenvagen vooraf gingen. Zo waren we na jaren weer vertegenwoordigd in de Münsterse optocht, waar vooral het stuk over de Prinzipalmarkt veel indruk op ons maakte. Door een immense mensenmassa trek je dan langs de historische gevels en panden van dat plein.

In eigen land deden we jaren mee met de Oldenzaalse optocht. In Oldenzaal was in 1954 het carnaval al goed van de grond gekomen en trok de optocht massa's volk. Ook hier waren de Böggels een opvallende verschijning.

De Böggelrieders en Daansers luisterden menig festijn met hun aanwezigheid op. Daarvan getuigt deze foto van de carnavalsoptocht in Oldenzaal.

Ondertussen kwam het carnaval in Losser ook goed op gang en in 1958 deden we mee met de eerste Losserse carnavalsparade georganiseerd door de Daore Trappers. In 1960 volgde de eerste officiële carnavalsoptocht van Losser, waarbij wij natuurlijk niet mochten ontbreken. En sindsdien hebben we bijna onafgebroken meegedaan aan de Losserse optocht. En vaak met succes! In de jaren '80 maakten creaties als 'Generaal Goudklep' en 'De Böggels goat op wintersport' veel indruk. Bij 'Generaal Goudklep' (vertolkt door Gerard Vos op een echte ponywagen) marcheerde een peloton soldaten voor de wagen. Dit waren Böggeldames en -heren gehuld in groen militair ondergoed van de vliegbasis. Helmen en geweren waren zeer creatief gemaakt door toenmalig lid Gerard Huisintveld, nog steeds het creatieve brein in de Losserse carnaval. Bij het wintersportthema had Gerard allemaal houten ski's gemaakt met grote krullen voorop, deze werden onder de klompen bevestigd en zo werd de optocht in Losser 'gelopen'. Een hele prestatie! Nog steeds wordt er regelmatig een beroep gedaan op Gerard voor tekeningen, ideeën of bepaalde onderdelen voor de loopgroep. We zijn erg blij en dankbaar dat we nog van zijn diensten gebruik mogen maken!

Tijdens de optocht in 1986 baarden de Böggels opzien door een heel lang kleermakersmeetlint mee te dragen, alsmede tal van andere kleermakers benodigdheden, alles sterk vergroot en gemaakt door....weer Gerard Huisintveld!

Niet onvermeld mag blijven dat wij in de jaren '60 en '70 ook veelvuldig deelgenomen hebben aan de Losserse gala's van de Gaffel Aöskes. Deze gala's werden zowel in de Vereniging gehouden, als ook in de Fakkels. Diverse thema's werden tot in details uitgewerkt. Veel succes hadden we met het Zwanenmeer uitgevoerd door alleen de heren in tutuutjes van tule, natuurlijk wel op klompen! Want de klompen hoorden en horen nog steeds bij elke creatie die we met carnaval uitvoeren. Zo werd ook het thema 'Indianen' compleet met wigwams en vredespijp een groot succes. Bij het thema 'Donker Afrika' hebben we niet veel meegemaakt van het feest nadien. Want onze heren waren helemaal zwart geschminkt en het was een heel karwei om weer schoon te worden. Toen de heren Böggels de kleedkamer weer uitkwamen was de Fakkels leeg en de kleedkamers en dan vooral de douches waren zwart van de schmink!

Deze schitterende illustratie van de vier Böggels die ooit Prins van Losser zijn geweest, is exclusief voor deze aflevering van Oet Dorp en Marke getekend door Monique Esser-Huisintveld naar een idee van vader Gerard.

Mede doordat we ons actief in de carnaval begaven was het niet erg raar dat ook het hoge ambt van Prins van Losser meerdere keren door Böggelrieders vervuld is. Zo was de 2e Prins van Losser, Fons Lussing, ook mede oprichter van de Böggelrieders en tevens de eerste Böggelrieder die (in

1961) Prins van Losser werd. Bij onze club had Fons al de bijnaam Gaffel Fons, vanwege zijn afkomst van de Gaffel (het pand waar nu de Hema zit). De overkoepelende carnavalsvereniging de Gaffel Aöskes is bij de oprichting in 1963 ook hiernaar vernoemd!

In 1976 was het Henk Kühlkamp, die als tweede Böggelrieder het hoge ambt van Prins van Losser mocht vervullen. Ook zijn adjudant Jan Holst behoorde tot onze club.

In 1986 ging Gerard Vos, als Prins Gerard III, het Losserse narrenvolk voor. Böggellid Hans Sprakel werd zijn adjudant.

In 2006 mocht ik zelf als Prins Jan III het carnaval leiden, samen met mijn goede vrienden en mede Böggels Stevan Gervink en Chris Veldscholte als adjudant. Een prachtig jaar waarbij de Böggels ons regelmatig ondersteund hebben en ook voorop gingen in de optocht met als thema: 'Met Jan meer Mans', naar mijn rol in de regiosoap Van Jonge Leu en Oale Groond. Vier keer een Böggelrieder als Prins van Losser, niet slecht voor een niet-carnavalsvereniging!

Naast mijn eigen 'Jongerenprinsenschap' in 1998 werd ons lid Sander Jansink in 2005 Jongerenprins en hebben Wilbert de Goei, René Hoveling en Mark Punte de Jongerenprinsen van 2000, 2009 en 2010 als adjudant ondersteund! Kortom een indrukwekkende erelijst voor onze club!

Tegenwoordig zijn we nog steeds actief vertegenwoordigd in het Losserse carnavalsgebeuren. Zo is het Bösselquintett, een blaaskapel louter en alleen met Böggelleden en sympathisanten, op eigen wijze actief met muziek, zang en acts. De basisscholenrondgang, senioren- en bejaardencarnaval zouden niet meer compleet zijn zonder de inbreng van het Bösselquintett.

De optocht is en blijft jaarlijks het hoogtepunt in onze carnavalsactiviteiten. Deden eerst de junioren en senioren nog apart mee, vanaf het jaar 2000 wordt samen opgetrokken om zo hoog mogelijk op het erepodium te eindigen. En steeds met veel succes, bijna altijd zaten we in de top drie bij de grote groepen. De laatste vijf jaar(!) zelfs als eerste!

Carnaval in Losser is genieten van de sfeer, van het samenzijn van alle mensen, van de creativiteit die we als club erin kunnen leggen en van alles wat het Losserse carnaval zo bijzonder maakt. Wij als club willen ons bewust breed in de samenleving laten zien en daar hoort het carnaval zeker bij. Ik hoop nog jaren met veel succes en plezier!

Jan Riesewijk

DE JONGERENGROEP

Als een van de weinige groepen in Nederland hebben de Losser Böggeleiders en Daansers het geluk om een jongerengroep te bezitten. Hoe is dit zo gekomen? Aangezien ik vanaf het begin hier bij ben geweest mag ik dit hoofdstuk verzorgen.

In 1989 enkele weken na het zo succesvol verlopen internationaal folkloristisch festival Eurofolk ging bij ons de telefoon. Marjorie Krupers, de dochter van onze toenmalige leden Jos en Riet Krupers, vroeg me of het niet mooi zou zijn om bij de Böggeclub ook een jongerengroep op te richten. Nou, dat leek me wel wat. Eigenlijk had ik hier wel vaker over gedacht, doordat ik via mijn ouders, die ook lid waren, al veel van de Böggeclub meegekregen had. Ook ging ik soms al mee fietsen op een Bögge wanneer er te weinig heren waren. Maar ik wist ook al wel dat niet iedereen op een jongerengroep zat te wachten, dus ik had me steeds wijselijk stil gehouden.

Maar toen Marjorie het voortouw nam, werd ik direct enthousiast en zijn we samen naar de toenmalige voorzitter Frits Elsjan gegaan. Frits was ook voorstander, maar moest het natuurlijk eerst met zijn bestuur overleggen. Ook gaf hij aan dat wij dan zelf op zoek moesten naar eventuele belangstellenden, zodat ook daadwerkelijk een groep samengesteld kon worden. Uit zowel de vriendengroep van Marjorie als die van mij konden diverse belangstellenden genoteerd worden en zo kregen we al snel een groep bij elkaar.

Het bestuur was echter nog niet unaniem positief. Zou de grote investering, bijvoorbeeld in kleding, zich wel terug betalen? Zou het niet een tijdelijke bevestiging zijn, zo met Eurofolk nog vers in het geheugen? En zat de rest van de club wel te wachten op een stel pubers die geregeld in toom gehouden moesten worden? Gelukkig sprak het overgrote deel van de club zich tijdens een speciaal ingelaste vergadering uit voor oprichting van de jongerengroep. Een speciale jeugdcommissie werd ingesteld en in mei 1990 werd definitief besloten door te gaan met de jongerenafdeling.

In januari 1991 hadden we bij café Scheer de eerste repetitie. We waren met ongeveer 15 jongeren en werden begeleid door o.a. Geert en Hetty Geerdink en Miny Elsjan. Van de jongeren van de eerste lichte zijn nu nog lid: Marieke Wijering, Christel Ebbing, Marloes Selderhuis, Danielle Nijhuis, Bastiaan en Dennis Schulten, Chris Veldscholte, Wilbert de Goei, Rob van de Bunt, Alexander Gervink en ondergetekende.

Ook het fietsen moest nog geleerd worden. U ziet hier v.l.n.r. Jan Riesewijk, Rob van de Bunt, Chris Veldscholte, Alexander Gervink, en Wilbert de Goei.

In augustus 1991 volgde ons eerste optreden tijdens het Bruegheliaans Festijn. Voor het gemeentehuis dansten we bij de opening onze eerste dans 'De Boanopstekker'. Het werd een geweldig weekend, mede door de aanwezige folkloregroepen uit Duitsland, België en Frankrijk. We proefden direct van die speciale internationale verbroederings sfeer, die de folklorewereld zo kenmerkt.

In augustus 1993, we waren ondertussen flink gegroeid, volgde onze eerste reis. Samen met de senioren groep gingen we een weekend naar Hamburg. Voor het eerst in gastgezinnen en optreden voor een groot en uitzinnig publiek. Prachtig! De vriendschap met het Vierländer Speeldeel, die onze club reeds lang had, werd vlot overgenomen door de junioren. Contacten werden gesmeed, die tot op de dag van vandaag voortduren. Het toeval wilde dat het Speeldeel ook net een jongerengroep opgericht had; binnen enkele minuten was er al sprake van een innig contact en bij het afscheid vloeiden dan ook rijkelijk tranen. Iets wat zich bij menig afscheid zou herhalen! Hier mocht ik ook voor de eerste keer ons optreden aan elkaar praten, wat ik nog steeds met grote regelmaat doe.

Twee foto's van de reis naar Hamburg. Boven: Samen met Hamburg en Scheessel op het podium in Bergedorf. Onder: Samen met vertegenwoordigers van andere groepen werden de jonge Böggels ontvangen in het Berge-dorfer Rathaus.

In 1999 gingen we, na tal van reizen samen met de senioren (o.a. in 1995 een prachtige reis naar Oostenrijk) voor het eerst alleen met de junioren-groep op stap. En wel naar Thüle, een dorpje onder de rook van Paderborn. In Paderborn werd een groot internationaal jongerenfestival gehouden, de Festwoeke. In de omgeving van Paderborn waren 14 dorpen die elk een buitenlandse groep te gast hadden. Wij werden dus in Thüle ondergebracht onder de hoede van de Tanzkette Thüle. Onze toenmalige, zeer actieve secretaresse Mariët Heskamp had de organisatie al eens aangeschreven, dat we in Losser een jongerengroep hadden. En toen de groep uit Litouwen die naar Thüle zou gaan, afzegde bood de organisatie ons aan in Thüle. De Tanzkette twijfelde nog even gezien Duits-Nederlandse sentimenten, maar al na de eerste avond waren alle twijfels verdwenen. Want wat een feest, wat een verbroedering en wat een geweldige stemming tussen de beide groepen. Er werd die week een band gesmeed die niet meer kapot kon! Iedere dag kwamen we ergens in Kreis Paderborn samen om op te treden of samen te dansen en aansluitend gingen we terug naar Thüle, waar het café speciaal voor ons nog open ging tot het ochtendgloren! Iedere nacht/ochtend werd afgesloten met het traditionele eieren bakken, steeds bij iemand anders. Deze week is simpelweg niet te beschrijven, die kun je alleen beleven!

In 2000 en 2001 verzorgden we een Twentse Avond in 'Ons Gebouw', een prachtige nostalgische zaal, die helaas niet meer als zaal in gebruik is. In 2001 hadden we zelfs drie keer een volledig uitverkochte zaal. Meer dan 700 mensen zagen Stevan Gervink en Christel Ebbing in het huwelijk treden. Dit alles met elkaar leren kennen, aanzoek, greunhalen, brulfteneugen, inzegening en alles wat er bij een Twentse bruiloft komt kijken. Ook het gospelkoor 'William from the Sockshill and his Gospelsingers' in glitterjurken was een bezienswaardigheid op zich. Dit koor stond onder de bezielende en met heel het lichaam bewegende leiding van Wilbert de Goei. En wat te denken van ons echte Mariabeeld (Sander Jansink) die drie kwartier in deze vrome houding moest staan!

2001 was sowieso een bijzonder jaar, want na twee prachtige reizen naar Zweden en Südtirol (naar een groep die we in Paderborn hadden leren kennen) ging de eerste lichting junioren over naar de senioren. Een enkeling stopte hierdoor met de groep, maar gelukkig ging het grootste gedeelte actief door bij de seniorengroep. De juniorengroep die achterbleef was natuurlijk niet al te groot meer, maar werd ondersteund door oud jeugdleden.

Maar toen kwamen er in de loop van 2002, misschien wel tot onze eigen verbazing, steeds nieuwe juniorleden bij. Van enkelen begin dat jaar, tot een hele vriendengroep in het najaar van 2002. Mond tot mond reclame door de jeugd onderling bleek de beste ledenwerving die een club zich wensen kan. En zo werd heel voorzichtig de basis gelegd voor de nieuwe lichte junioren. Een lichte waarvan de meeste leden nog steeds actief lid zijn. Reizen naar Salzgitter, wederom Zweden en naar Lindhorst maakten ook deze juniorengroep tot een hechte en zeer gezellige groep. In Salzgitter sliepen alle groepen in een school en had iedere groep twee lokalen ter beschikking. Het lokaal van de Böggels werd 's nachts het centrale punt voor alle groepen voor de afterparty.... In Lindhorst sliepen we in een gymzaal, samen met alle groepen. Ook onze vrienden uit Hamburg waren er, dus weer een groot verbroederingsfeest.

Een staatsiefoto van de Jongerengroep van de Böggels in 2006.

In 2005 gingen we met de nieuwe lichte jeugd wederom naar de Festwoche in Paderborn, wat weer een gigantisch succes werd. Het café, dat dat jaar in Thüle het centrale verzamelpunt was, wilde nog langer openblijven 's nachts, dus iedere nacht gingen we pas bij daglicht het bed in!

Samen vieren met andere nationaliteiten en contacten leggen is het mooiste dat een folkloregroep mee kan maken. Als je ziet hoeveel contacten alle generaties Böggelrieders hebben over de hele wereld dan is dat indrukwek-

kend! Prachtig is het om te zien dat ook nieuwe leden zich al heel snel thuis voelen bij de internationale gedachten van de folklore.

In 2010 organiseerden we zelf een Internationaal Folkloristisch Festival met 6 buitenlandse en 5 Nederlandse groepen. De jongerengroep was natuurlijk goed vertegenwoordigd en hielp waar nodig in groepenbegeleiding, bij optredens en achter de bar. Tijdens dit optreden dansten we gezamenlijk, junioren en senioren, op de showavond in het openluchttheater. Dit ging prima en zo vormden we een mooie, grote groep. Na het festival werd besloten dit maar altijd te doen. Onze seniorengroep werd kleiner, mede door lichamelijke gebreken van sommige leden en ook de juniorengroep werd niet groter door verschillende factoren. Op deze manier konden we elkaar versterken.

Samen gingen we in 2010 naar Neustadt aan de Oostzee, waar we op een groot internationaal folkloristisch festival optraden voor een tribune met 2500 toeschouwers! Een geweldige week vol internationale contacten en verbroedering. In 2013 mochten we hier weer naar toe, waar we het publiek tot tranen toe roerden met ons zelf geschreven loflied op Neustadt.

Zo blijven de Böggelrieders en Daansers een groep waarin jong en oud samen optrekken, waar samen opgetreden wordt en samen ontspannen wordt. Iedereen heeft zijn eigen bijdrage aan de groep en iedereen draagt op eigen wijze bij aan het voortbestaan daarvan.

Maar één ding is zeker: wanneer de Böggelrieders en Daansers na Eurofolk niet besloten hadden tot het oprichten van de jongerengroep, dan was de groep nu bijna niet meer in staat geweest om optredens te verzorgen en was uiteindelijk het voortbestaan van de club in gevaar gekomen. Nu kunnen we met enige zekerheid zeggen dat we samen op weg gaan naar de 75! Samen als club voor iedereen en van alle leeftijden!

Jan Riesewijk

De redactie vroeg Lossernaren naar de betekenis van de Böggels.

Marietje Noordkamp (actrice) zegt:

Het is niet makkelijk om een antwoord te geven op de vraag hoe groot het belang van 'De Losser Böggelrieders en Daansers voor Losser is. Groot. Ongekend groot. Maar hoe groot? Ik kan mij een Losser zonder deze folkloristische groep niet voorstellen. Losser is in Nederland en de wereld bekend geworden door hun optredens. Overal hebben ze contacten gelegd. Ik heb zeer goede herinneringen aan ze. Vroeger, toen de Twentse weken nog bestonden, ging ik al met mijn ouders kijken. Het meest spectaculaire wat ik mij herinner is het weekend Eurofolk met al die groepen van over de hele wereld. Ik prijs Losser en Twente gelukkig met zo'n club. En getuige het aantal jeugdleden dat ze nog hebben, zijn ze nog steeds van deze tijd. Ik zou willen dat mijn toneelvereniging (De Rommelpot; red.) zoveel bekendheid en vooral jonge aanwas had.

(Interview Sietse Smit)

Twentse week 1953.

BÖGGELS EN ORANJE

Pagina uit het logboek van de Böggels over het bezoek aan Hitzacker, de geboorteplaats van Prins Claus.

In 1976 namen de Böggels op Koninginnedag (30 april) deel aan het defilé op paleis Soestdijk.

Tijdens Koninginnedag 1976 mochten de Böggels op paleis Soestdijk ook dansen.

Ans Derksen biedt namens de Böggels geschenken aan bij het bezoek dat prinses Beatrix en prins Claus in 1977 aan Losser brachten.

De Böggels waren ook aanwezig bij de inhuldiging van Koningin Beatrix in Amsterdam op 30 april 1980.

En in 1990 werden de Böggels namens Oldenzaal afgevaardigd naar de Hanzedagen in Deventer. Op de foto ziet u Harrie Snijders samen met Koningin Beatrix.

AAN DE WIEG VAN ERVE KRAESGENBERG

'Bikdag' voor Erve Kraesgenberg. Deze kop in de Tubantia van woensdag 15 september 1993, zal bij veel Lossernaren nu toch even vragen oproepen. Bij Erve Kraesgenberg denken de meeste mensen in eerste instantie aan het prachtige cultuurpark aan de Sportlaan. Alleen in landbouwkringen en bij echte (amateur) historici denkt men misschien nog als eerste aan het eeuwenoude erve aan de Denekamperdijk. En bij het woord 'bikdag' weet je ook niet direct wat daar nu mee bedoeld wordt. Gaat het hier misschien om eten? Nee, Herman Bourgonje, de toenmalige secretaris van de Historische Kring Losser (HKL), waarschuwde daar al voor in zijn uitnodiging: 'Het is namelijk geen uitnodiging voor deelname aan een of andere vorm van smulpaperij ... geenzins'. Alle 'Böggelrieders' en 'Ha-ka-ellers' worden, gewapend met hamer of handbijltje verwacht. Het blijkt te gaan om 'met een scherp voorwerp op iets zeer hard, met name metaal of steen hakken om er iets af te krijgen', zoals Van Dale het noemt. En iedereen kan zijn steentje bijdragen. *(Ook Herman en Annie Bourgonje deden dat. Zoals blijkt uit onderstaande foto).*

Met de Böggelrieders voorop gaat het op zaterdag 18 september, vanaf café Schorfhaar (nu wokrestaurant Orchidee), naar het erve aan de Denekamperdijk, waar zo'n 80.000 stenen liggen te wachten. Daar moeten de cementresten van afgebikt worden, voordat ze een opslagplek zullen vinden op het voormalige zwembadterrein. 80.000 stenen; die waren natuurlijk niet uit de lucht komen vallen. Voor dat verhaal moeten we nog wat verder terug in de tijd.

De heer Kraesgenberg had in 1990 bij de gemeente plannen ingediend voor de bouw van een nieuwe woning bij zijn boerderij aan de Denekamperdijk. Daaraan was de verplichting verbonden om het voormalige woonhuis van de familie af te breken. In 1903 was de oude boerderij uitgebreid met een

nieuw voorhuis, maar dat voldeed toch niet meer aan de eisen van de moderne tijd. Deze boerderij moest dus afgebroken worden. Toen de dubbele kap was verwijderd ontdekte de HKL, dat daaronder zeer oude gebinten zaten, zogenoemde Dachbalken, met een unieke constructie. Zij schakelde deskundigen in en er werd een dendrochronologisch onderzoek verricht. Het hout voor de gebinten bleek te zijn gekapt in 1610 en 1611. Er bestond slechts één andere boerderij van dit type in Nederland en die was te zien in het Nederlands Openluchtmuseum in Arnhem.

In onderling overleg en met medewerking van de gemeente (wethouder Ensing) en de familie Kraesgenberg zelf (want de tekeningen en de bouwvergunning voor de nieuwbouw bleven vervolgens drie jaar in de la liggen), werd besloten de afbraak uit te stellen en te trachten deze historisch waardevolle boerderij voor Losser te behouden. Afbraak en herbouw op een andere plaats, dat was het streven. En wel als een zeventiende-eeuwse authentieke Twentse boerderij, compleet met vakwerkmuren en een eikenhouten topgevel. De toenmalige voorzitter van de HKL, Heintje Scherphof, had de geschiedenis van dit oude erve in kaart gebracht. In 1475 werd het al vermeld in het zogenoemde 'Schattingsregister van Twente', toen nog geschreven als Kragenborch. Het plan in die dagen was, dat, wanneer de boerderij in oude staat zou zijn herbouwd, de HKL hier een permanente vergaderruimte zou kunnen vinden. Ook de 'Losser Böggelrieders en Daansers' toonden interesse. Zij konden wel een oefenlokaliteit gebruiken. Verder werd ook nog gedacht aan een museum/oudheidkamer. De 'bikdag', waarop de stenen van de oude boerderij, klaargemaakt moesten worden voor hergebruik, stond in het teken van een zorgvuldige afbraak en werd een groot succes, mede door het prachtige weer. Maar of het getal van 80.000 stenen met een korreltje zout genomen moet worden? In 1997 zegt het bestuur in een terugblik: 'Liefst zeventig vrijwilligers meldden zich aan. Een zware klus; er werden zo'n 17.000 stenen gebikt'. Hoe het ook geweest moge zijn, het enthousiasme was hartverwarmend.

In de zomer van 1993 gaf de gemeente Losser een garantiestelling af van 40.000 gulden, een bedrag, dat bestemd was voor afbraak en opslag van de oude boerderij op het voormalige zwembadterrein. Dat was het sein voor de Historische Kring Losser om, samen met de Losserse Böggelrieders en Daansers, de Stichting Erve Kraesgenberg op te richten, met als doel de oude boerderij niet alleen af te breken, maar ook de materialen te conserveren om uiteindelijk te komen tot herbouw elders in Losser. En dat laatste was geen sinecure, want die herbouw was begroot op 800.000 gulden. De Böggelrieders stonden dus, samen met de HKL aan de wieg van het huidige

cultuurpark Erve Kraesgenberg. De oprichtingsbijeenkomst van de nieuwe stichting vond plaats op 10 juni 1993 en het stichtingsbestuur werd als volgt samengesteld: De heer C.J.M. Betlem werd aangetrokken als voorzitter en de heer J.H. Zandbergen als secretaris-penningmeester. Zij hadden hun sporen ook al verdiend bij het in 1989 door de Böggeleders georganiseerde folkloristische festival Eurofolk. In het bestuur zaten verder de heer F. Liet en namens de HKL, de heren J.J. Luizink, J.H.A. Poorthuis en S. Smit. De Böggeleders werden vertegenwoordigd door mevrouw E. Kattier en J.P.M. Krupers.

Het eerste bestuur van de Stichting Erve Kraesgenberg bij de afbraak van de oude boerderij Kraesgenberg. V.l.n.r.: de heren Smit, Luizink, Liet, Poorthuis, Zandbergen, Krupers, Betlem en mevrouw Kattier.

Financiële middelen waren er niet. Het stichtingsbestuur had geen cent. Een schenking van de oprichters vormde het startkapitaal. Voorzitter Clemens Betlem stond in die tijd zelfs op donderdagmiddag, persoonlijk, bij de ingang van de weekmarkt op het Martinusplein, om de nieuwe stichting te promoten en het boek 'Monumenten van Losser' (van de HKL) te verkopen, waarbij de opbrengst bestemd was voor de herbouw van de oude boerderij. Er kwamen giften van particulieren en er werden ook sponsoracties gehouden. Zo maakte Pim Jansen een sympathiek gebaar ter gelegenheid van de opening van zijn drukkerij in oktober 1993. In samenwerking met de HKL maakte hij een bijzondere kalender voor het jaar 1994, met foto's van oud-Losser in een oplage van 500 stuks. De verkoopprijs à 15 gulden werd door-

gegeven aan de Stichting Erve Kraesgenberg. In 1996 wilde Paul Hendriks ter gelegenheid van het vijfjarig bestaan van zijn AH winkel iets doen voor de gemeenschap en koos als doel de realisatie van Erve Kraesgenberg. Hij verkocht een speciale wijn waarvan 1 gulden per fles ten goede kwam aan de Stichting. In november van dat jaar kon hij een cheque van 1000 gulden overhandigen aan Clemens Betlem en Jan Zandbergen.

De financiële stand is dan als volgt: Er is voor het totale plan met de grote boerderij en de bijgebouwen, zo'n 1.530.000 gulden nodig. Door de gemeente Losser, diverse fondsen en particuliere giften is er al 690.000 gulden beschikbaar. Het ontbrekende bedrag hoopt het stichtingsbestuur te verwerven door subsidies van derden en door verdere giften en sponsoring. De plannen van de stichting kregen meer vorm. Niet langer draaide het om de herbouw van Erve Kraesgenberg alleen, maar om de realisatie van een cultuurpark, met meerdere historische bijgebouwen. De Böggelrieders zullen een apart onderkomen krijgen. Het eerste bouwwerk op het complex, de Akkerburgerwoning, het woonhuis van mevrouw Jo de Jong met haar Galerie 't Nien-End, kon op zondagmiddag 24 mei 1998 worden geopend, door wethouder Jon Hermans-Vloedbelt.

Galerie 't Nien-End.

De Böggelrieders besloten om in het vervolgtraject, in eigen beheer een eigen onderkomen te realiseren. Daartoe zijn de leden uit het bestuur van de Stichting Erve Kraesgenberg getreden en hebben zij een eigen stichting gevormd. Hoe dat verder is verlopen leest u in een ander hoofdstuk.

De HKL had nog steeds voor ogen om in de grote boerderij een vergader- en archiefruimte en een kleine expositieruimte te kunnen inrichten. Maar die plannen konden niet verwezenlijkt worden, onder meer door de brandveiligheidseisen, die er aan de zolderverdieping werden gesteld.

De grote boerderij op Erve Kraesgenberg met op de voorgrond de later gerealiseerde bakspieker.

De grote boerderij op Erve Kraesgenberg met op de voorgrond de later gerealiseerde bakspieker.

Het Cultuurpark Erve Kraesgenberg, waarvoor de Historische Kring Losser en de Losser Böggelrieders en Daansers de eerste 'bouwstenen' leverden, werd uiteindelijk na tien jaar gerealiseerd als één van de vijf grensoverschrijdende projecten, mede gefinancierd door Europees geld.

De opening van het Cultuurpark Erve Kraesgenberg vond plaats op zaterdag 14 december 2002 door een 'collectief' van notabelen. Burgemeester Netty van den Nieuwboer van Losser, Europarlementariër Karla Peijs, de burgemeesters van Emsbüren en Gronau, stichtingsvoorzitter Jan Ensing en nazaten van de familie Kraesgenberg liepen in een oude tredmolen om een gordijn voor de hoofdingang van de grote boerderij weg te schuiven. En de Böggels zongen het Losserse volkslied.

De LAGA zorgde uiteindelijk voor een stroomversnelling en voor de verfraaiing van het complex. Zaterdag 14 december 2002 was de officiële opening. Jan Zandbergen heeft het dan tien jaar volgehouden. Hij is er nog steeds bij betrokken. Jan Ensing, die als wethouder zich al inzette voor de herbouw, is dan voorzitter van het stichtingsbestuur. De aanvankelijke scepsis over dit project 'energie- en geldverkwistend, wat moeten we ermee', werd weerlegd door de inzet van velen binnen de Losserse gemeenschap: de gemeente, het stichtingsbestuur, de vele vrijwilligers en de sponsors. Het complex is ook nu nog, dankzij de huidige betrokkenen, een parel binnen het Losserse cultuurgoed. En voor de Losserse Böggelrieders en Daansers is Erve Kraesgenberg, met de Böggelschuur en de smederij, een thuishaven geworden.

Thea Evers

Bronnen:

Archief Historische Kring Losser, Dagblad Tubantia, Nieuwe Dinkellander, Twentsche Courant, Twentsche Courant Tubantia.

De redactie vroeg Lossernaren naar de betekenis van de Böggels.

Jan Ensing (oud-wethouder van Losser) zegt:

De 'Losser Böggelrieders en Daansers', hebben en verdienen een zeer hoge status op de ladder van het maatschappelijk belang. Ze bezochten de hele wereld, maar ze nodigden ook alle groepen uit waarvoor ze hadden opgetreden. Vooral het Eurofolkfestival was een hoogstaand gebeuren. Op het gebied van folklore was Losser toen het centrum van de wereld. Om de waarde van dergelijke festivals in geld uit te drukken is zeer moeilijk. Wel kan ik mij herinneren dat, met name de Russen die hier waren heel veel kleding en ook meer luxueuze artikelen inkochten. Later kwamen ze zelfs terug en bloeide er een levendige handel in gebruikte personenauto's. Mogelijk nog belangrijker is het sociaal belang. Een Braziliaanse danseres had thuis een gehandicapte zoon, waarvan de rolstoel defect was. Toen dat hier bekend werd, duurde het niet lang of de danseres kreeg (gratis) een rolstoel aangeboden.

(Interview Sietse Smit)

DE BOUW VAN DE BÖGGELSCHUUR/SMEDERIJ

Al vanaf het prille begin van de bouw op Erve Kraesgenberg waren de Böggelrieders er bij betrokken. Het toenmalige bestuur was benaderd door de Historische Kring om eens te kijken of deze bijzondere boerderij van de familie Kraesgenberg aan de Denekampdijk behouden kon blijven. Het betrof een zeldzaam oude boerderij en misschien zou het een passend onderkomen voor de club zijn. Afbreken en vernietigen zou eeuwig zonde zijn.

De Böggelrieders hadden tijdens Eurofolk goede ervaring opgedaan met de heren Clemens Betlem en Jan Zandbergen. Deze twee heren werden door de Böggelrieders benaderd en zij hebben een eerste opzet gemaakt. Van de Böggelrieders waren Jos Krupers en Elly Kleinsmit en twee jaar later Ben Heskamp de personen, die zitting namen in de voorbereidingsgroep en in 1994 werd de stichting Erve Kraesgenberg opgericht.

Er was niets anders dan een boerderij en het doel deze te behouden.

Toeval wilde dat de gemeente het openlucht zwembad ging sluiten en er was nog veel onduidelijkheid over de bestemming van dit terrein. Na enkele gesprekken waarin we onze plannen kenbaar maakten, was de gemeente bereid over onze plannen na te denken.

Mij kwam ter ore dat er halverwege Oldenzaal, van de familie Brummelhuis, ook een zeer oude maar bijzondere boerderij stond die moest worden afgebroken. In een heel ver verleden had deze boerderij in het centrum van Losser gestaan, bij de Martinustoren. Hij werd al in 1747 genoemd als het Nijweertshoes (het huis van de nieuwe waard) en was in 1903 afgebroken en herplaatst bij de boerderij aan de Fleerderesweg.

Dit Nijweertshoes is als proefproject afgebroken en als eerste op het Erve herbouwd. Het werd het woonhuis en Galerie 't Nien-End van mevrouw Jo de Jong.

Intussen was het eind 1997 en als Böggelrieders waren we er wel achter dat de grote boerderij van Kraesgenberg te hoog gegrepen was voor ons kleine clubje. De kosten voor energie en onderhoud zouden we nooit kunnen dragen en het werd ook wel een erg groot clubgebouw.

De plannen met het Erve waren intussen ook al behoorlijk uit de hand gelopen want het terrein van het voormalig zwembad had zoveel mogelijkheden. Er was genoeg ruimte om er meerdere gebouwen neer te zetten.

De Böggelschuur en de smederij op Erve Kraesgenberg.

Bij de Böggelrieders deed zich de mogelijkheid voor een oude boerderij te kopen van de familie Damhuis uit Beuningen. Er waren Bentheimer zandstenen, oude gebinten en nog diverse oude materialen in deze boerderij aanwezig, dus erg aantrekkelijk voor hergebruik.

In 1997 werd deze boerderij door de club aangekocht en het slopen kon beginnen. Vele weekends waren de leden en hun families bezig om alles netjes te slopen en de stenen te bikken.

Om belangenverstrengeling te voorkomen is toen besloten dat wij als Böggelrieders niet langer in het bestuur van de stichting Erve Kraesgenberg moesten zitten.

Wij pachtten een stuk grond van de stichting Erve Kraesgenberg en gingen voor ons zelf verder, uiteraard in heel goed overleg. Hans Sprakel en Ben Heskamp zijn in die jaren de kartrekkers geweest. Hans voor het financiële deel en Ben voor het technische.

Ieder weekend werd er door veel leden keihard gewerkt. Er werden her en der oude materialen gekocht en gesloopt en we zagen de schuur langzaam maar zeker ontstaan.

In december 1999 was de schuur klaar en betrokken wij ons geweldige clubgebouw.

Volgens goed oud Twents gebruik is de schuur ingezegend door pastoor Ter Beke. Hij deed de liturgie in het Twents en ieder vertrek werd gezegend, inclusief de toiletten.

Oude materialen waren er in die jaren redelijk veel, en gelukkig zagen mensen in dat hergebruik een mooie manier was om iets te behouden. In 2000 deed zich de gelegenheid voor dat we ook nog een smederij konden bouwen. Ook dit is door de leden zelf gedaan. De inrichting is nog origineel en in bruikleen gegeven door Bennie van de Bunt, Böggellid en tevens een goede smid.

De naam Böggelschuur is heel spontaan ontstaan. Jarenlang hadden we namelijk al een Böggelschuur. Eerst een fietsenstalling bij de firma Rödel, en later een oud schuurtje aan de Irisstraat, dus Böggelschuur was bij alle leden al een begrip. Toen het bestuur aan de leden vroeg om een naam te bedenken werd er gelijk opgemerkt: 'Die hebben we toch al'.

De officiële opening zou in 2001 plaats hebben maar moest door de Mond- en klauwzeercrisis uitgesteld worden naar 2002. Hans Sprakel en Elly Kleinsmit hebben de opening verricht en bevriende dansgroepen waren hierbij aanwezig waaronder Südtirol, Hamburg en Zweden.

Na 45 jaar repeteren in horecagelegenheden had de club een eigen repetitieruimte, en wat voor één. Vol trots durven we te zeggen dat we het mooiste clubgebouw van Losser hebben.

Elly Kleinsmit

De redactie vroeg Lossernaren naar de betekenis van de Böggels.

Jan Riesewijk (acteur) zegt:

Hoe groot het belang van 'De Losser Böggelrieders en Daansers' voor Losser is, is een moeilijk te beantwoorden vraag. Daar zijn geen getallen over en de vraag is waar je het mee vergelijken moet. Wij mengen ons op een zo prettig mogelijke manier met de bevolking van Losser. We doen aan bijna alle evenementen mee. Carnavalsoptocht, en meestal niet zonder succes, Bruegheliaans festijn en vorig jaar aan het openluchtspel 'Grauw de gebochelde'. Dat geeft een fijne sfeer. Zo dragen wij bij aan een positief sociaal beeld van Losser. Het maatschappelijk belang komt dan vanzelf. Sinds de oprichting van de jongerengroep ben ik lid. Dat is volgend jaar 25 jaar. Het toenmalige bestuur had een vooruitziende blik en we mogen ons gelukkig prijzen dat ze de stap genomen hebben om een jongerengroep op te richten. Van vergrijzing hebben wij geen last. Het is een geweldig fijne groep en: 'Woar wie bint is't altied plezeer'.

(Interview Sietse Smit)

De Jonge Böggels tijdens Brueghel 1992.

'DE WERELD DANST IN LOSSER'

(Eurofolk Losser 1989)

'De wereld danst in Losser' werd het motto voor de zomer van 1989. Al lang daarvoor was bij 'De Losser Böggelrieders en Daansers' het idee geboren om aan hun 35 jarig jubileum een grootse opzet te geven in de vorm van een internationaal folkloristisch festival.

De Böggels zochten contact met de Federatie van Folkloristische Groepen in Nederland over de organisatie van het Federatie Festival in 1989. Door de overtuigingskracht en het enthousiasme dat de Lossernaren uitstraalden lukte het al snel om het festival toegewezen te krijgen.

Voor een spektakel waarvoor 18 groepen uit de hele wereld zouden worden uitgenodigd was een vaardige organisatie met durf en gevoel voor planning en improvisatie nodig. Toen het idee door het bestuur was omgezet in een besluit kregen voorzitter Frits Elsjan en secretaris Tineke Vos daarom 'opdracht' om hulp te zoeken voor de realisatie. Voor een relatief kleine vereniging als de 'Böggels' zou de organisatie een te grote opgave zijn.

Instellingen en personen uit diverse geledingen van het dorp werden gevraagd hun kennis en kunde ter beschikking te stellen. Onder andere de Gemeente Losser, Winkeliersvereniging Elvehai, Stichting Bruegheliaans Festijn, Culturele Raad en Carnaval zegden hun medewerking toe. Maar ook werden mensen op persoonlijke titel gevraagd vanwege hun deskundigheid op organisatorisch, juridisch, financieel of communicatie gebied. In 1987 werd de Stichting Eurofolk opgericht, die de verantwoordelijkheid voor het dansfestival en andere activiteiten zou dragen.

Er gingen verschillende commissies aan de slag en al gauw werd duidelijk dat het echt een grote klus was. Dansgroepen vragen, fondsen werven, catering regelen, onderdak vinden voor de deelnemers (en tolken), parkeerplaatsen regelen, vergunningen aanvragen. Teveel om op te noemen. Omdat veel ondernemers hun steentje bijdroegen en ook veel particulieren door giften blijk gaven achter Eurofolk te staan moest het wel een succes worden. En dat werd het ook op 18, 19 en 20 augustus 1989. Tegelijk met het 10e Brueghelfestijn.

Om 700 gasten drie dagen of meer te laven en te voeden was een heleboel menskracht en geld nodig. Gelukkig waren er de vrijwilligsters van de Vrouwenraad Losser die zorgden dat alle gasten hun dagelijkse brood(je) kregen: gesneden, gesmeerd en belegd en dan ook nog zoveel mogelijk zoals ze het thuis gewend waren.

Per dag werden er 2500 broodjes gegeten. Dat betekent dat Bakkerij Alink naast een financiële bijdrage ook nog eens 10.000 broodjes sponsorde. Op die broodjes werd 40 kg boter gesmeerd. Verder werd er 480 liter drinkmelk en 200 liter koffiemelk 'doorheen gejaagd', en 45 kilo kaas, 20 kilo jam, 20 kilo suiker en 10 kilo hagelslag. De Losserse slagers zorgden samen voor 120 kg vleeswaren (gratis!).

Door middel van een speciale, door de Twentsche Courant verzorgde, feestkrant die in een oplage van 60.000 exemplaren huis aan huis in de gemeenten Losser, Enschede, Oldenzaal en Denekamp verspreid werd, was het festival royaal onder de aandacht van het publiek gebracht.

Daarbij moeten ook de vele gastgezinnen waar de ongeveer 700 buitenlandse gasten moeiteloos ondergebracht konden worden, met nadruk genoemd worden.

Het resultaat was dat naar schatting in drie dagen zo'n 150.000 mensen naar Losser kwamen. Aan de invalswegen van het dorp waren speciaal voor de gelegenheid geconstrueerde welkomstbogen opgesteld. Deze bogen doen overigens nog steeds dienst met Carnaval en bij het jaarlijkse Brueghelfestijn. Omdat verwacht werd dat veel bezoekers met de auto zouden komen, was er op weilanden aan alle kanten van het dorp voor ongeveer

15.000 auto's parkeerruimte ingericht. Het prachtige weer zorgde er echter voor dat velen besloten met de fiets op pad te gaan, waardoor veel parkeerruimte onbenut bleef.

Het absolute hoogtepunt van Eurofolk was de zaterdagmiddag toen tijdens de optocht de 18 buitenlandse folkloregroepen, aangevuld met enkele groepen uit Nederland en plaatselijke verenigingen, zich aan het publiek presenteerden. Voorafgegaan door politie te paard trok de kleurrijke stoet door de straten rondom het centrum van Losser, met aan de kant een uitbundig publiek dat dikwijls met ritmisch handgeklap en ook dansend de voorbijtrekkende groepen ondersteunde. De verschillende groepen uit Brazilië, Cyprus, Frankrijk, Hongarije, Ierland, Italië, Joegoslavië, Rusland, Polen, Portugal, Turkije, Duitsland, Zweden, Zwitserland en Nederland genoten zichtbaar van het enthousiaste publiek.

Na afloop van de optocht verzorgden diverse groepen optredens op de Brink, het Raadhuisplein en bij St. Maartensstede.

De jubilerende Böggels tijdens de optocht.

Maar niet alleen de optocht werd een groot succes. Het hele programma, dat tot in de puntjes geregeld was, was één hoogtepunt. Losser toverde zich om in een dansende en zingende massa. De verbroedering en uitbundigheid die op verschillende plaatsen in het dorp spontaan ontstonden, kenden hun weerga niet. Bij die verbroedering speelden de vele gastgezinnen, waar de ongeveer 700 buitenlandse gasten moeiteloos ondergebracht waren, een uiterst belangrijke rol.

De verbroedering kreeg ook gestalte op de zondagmorgen tijdens de internationale eucharistieviering in een bomvolle H. Maria Geboortekerk. De in klederdracht gestoken deelnemers maakten de kerkdienst tot een kleurrijk geheel.

'Dit maken we nooit weer mee', was een veel gehoord geluid. Ook de zoekende folkloregroepen wisten niet wat hen overkwam. Losser als folkloredorp had geschiedenis geschreven. De uitzonderlijk goede weersomstandigheden hadden trouwens ook belangrijk bijgedragen aan het welslagen van het feest. Zondagmiddag steeg de temperatuur tot tropische hoogte en leek het alsof de Braziliaanse Grupo Folclorico Aruanda tijdens het optreden op het podium voor het gemeentehuis een thuiswedstrijd speelde.

'Veel Lossernaren waren confuus van wat er hier gebeurde. Er stonden mensen met tranen in de ogen het schouwspel gade te slaan. Ik moet de Stichting Eurofolk een geweldig compliment maken. Dit is Losser', sloot een

trotse burgemeester Smit aan het eind van de zondagmiddag het evenement.

Zondagavond traden de folkloregroepen met een ingelaste showavond in een uitpuilende en warme sporthal De Fakkel nog een keer op voor gastgezinnen en ander belangstellenden.

De 35-jarige 'Losser Böggelrieders en Daansers' (aan wie het allemaal te danken was) waren zaterdagmorgen al extra in de bloemetjes gezet in Hotel Marktzicht. In een stampvolle zaal werd hen (terecht) veel lof toegezwaaid. Door de sprekers werden ze omschreven als dé Ambassadeurs van Losser, Cultuurgoed dat behouden moet blijven.

En die woorden zijn 25 jaar later nog steeds volop van toepassing.

Georg van
Slageren

EUROFOLK LOSSER IS VOORBIJ

Dankzij u is het grenzeloos goed geweest:

De 40 sponsors. Alle adverteerders, timmerende en service verlenende bedrijven. De maaltijd verstrekende instellingen. De stichting Bruegheliaans Festijn. De vele donateurs. De 350 gastgezinnen in Losser. De regionale pers. De Köttelpeern en alle andere muzikanten. De Maria Geboorte Parochie. De tolken. De parkeerwachters. De straathoofden. De eigenaren van parkeergronden. Alle Böggelrieders en Daansers. Alle commissieleden. Toon Schrader en alle andere constructeurs en versierders. Alle Losserse muziekverenigingen. De lachende, dansende en musicerende folkloristen. Alle mensen die broodjes smerden, drank schonken en gewoon iets spontaan deden. Alle leveranciers die helemaal geen of te gekke prijzen berekenden. De Rijkspolitie. De brandweer. De EHBO. De gemeente Losser in al haar geledingen. De tienduizenden bezoekers en het KNMI in De Bilt.

Bronnen:

De speciale Eurofolk feestkrant van augustus 1989 en vele edities van de Twentsche Courant, Dagblad Tubantia en De Nieuwe Dinklander uit de zomer van 1989.

EUROFOLK, EEN ZILVEREN HERINNERING

Als ik schrijf over een zilveren herinnering, moet ik er aan toevoegen 'aan een gouden tijd'. Aan Eurofolk was alles mooi. Een groot genoegen voor iedereen, maar zeker ook voor mensen die er op een of andere manier bij betrokken waren. Bij hen houdt Eurofolk nooit op en zo blijft het een prettig bestand op hun harde schijf. Voor mij was het een tak van sport, waar ik op voorhand weinig affiniteit mee had. Ik was er mee in aanraking gekomen louter op grond van een positieve betrokkenheid bij Losser. Toch is het een van de hoogtepunten uit mijn Losserse bestaan.

Het begin is heel simpel en uitnodigend. Er stapt iemand je kantoor binnen om te vertellen: 'We willen iets aardigs ondernemen ter gelegenheid van het 35-jarig bestaan van de Losser Böggelrieders en Daansers'. Daar komen we volgende week voor bij elkaar en jij hebt er verstand van hoe je zoiets vorm kunt geven. Veel tijd gaat het je zeker niet kosten.'

Omdat ik een zeer drukke periode als notaris beleefde en ook nog op mij genomen had om uiterlijk 1 juli een wetenschappelijk boek voor Notarieel Nederland te voltooien, kon ik er ook niets bij hebben wat tijd kostte.

Hoe het ook zij, ik ging naar die vergadering. Ik deed daar de suggestie het begrip Euro te koppelen aan dit grote internationale gebeuren en als naam 'Eurofolk' te gaan voeren. Kennelijk vonden jaren later ook de benzinemaatschappijen en de Ministers van Financiën dit een goed idee, want naderhand kon je overal Euro tanken en tappen. Hiermee wil maar gezegd zijn dat de Euro niet

Notaris mr. H.A.A. van Hazendonk achter zijn bureau op 13 november 1995. (foto Norbert Klein).

in Maastricht is geboren, maar in Losser.

Er werd ook een stichting in het leven geroepen, de Stichting Eurofolk Losser, zodat eventuele schuldeisers of claimfantasten later niet aan konden kloppen bij Tineke Vos of Frits Elsjan.

Met fietsen had ik altijd al een band gehad, maar niet met dansen. De vier fietsen waarover ik beschik(te) waren niet bestemd voor folkloreactiviteiten. Ze waren samen waarschijnlijk lichter dan één Böggel. Tijd had ik al helemaal niet, dus wat had ik in dat bestuur te zoeken. Daar hadden de beoogde bestuurders allerlei oplossingen voor. Zij wisten dat ik weinig tijd had, maar vermoedden dat ik wel over vrienden en relaties beschikte. Niet zo ver naast de waarheid.

Ik heb kunnen bereiken dat een deel van dit netwerk mijn enthousiasme voor het Eurofolk ging delen. Dat heeft er - naast de belangeloze medewerking van heel veel vrijwilligers - aan bijgedragen dat een ongesubsidieerd grootschalig evenement eindigde zonder financieel tekort. We hielden ook niets over, maar een stichting is geen spaarbank.

Dat ik nog vaak moet denken aan Eurofolk is geen overdrijving en met recht kan ik beweren dat ik er nu nog elke dag aan denk. Aan de Gildehauserweg 23 behoort het tot het ochtendritueel bij het ontbijt een paar sinaasappels uit te persen. Waar gaat het sap in? U raadt het, in Eurofolkglasjes. Die

Tineke en Gerard Vos met in hun midden voorzitter Clemens Betlem van de Stichting Eurofolk presenteren de Eurofolkmoezelwijn.

waren oorspronkelijk bestemd voor de kopers van Eurofolkmoezelwijn. In de kluis van mijn kantoor stonden destijds zoveel dozen van die wijn dat er haast geen akte meer bij kon. De verkoop liep fantastisch, maar er bleef nog wel wat over aan wijn en glazen. Met een paar bestuursleden hebben we de resterende voorraad overgenomen. Zo verhuisde een voorraadje wijn en glazen naar de Gildehauserweg. De hoeveelheid dekte onze behoefte voor tientallen jaren. Maar ja, je zit in het bestuur en dan wil je niet kinderachtig zijn.

Na zo'n twintig jaar hadden onze kleinkinderen en de verantwoordelijke(n) voor het vaatwerk aan de Gildehauserweg, zodanig huisgehouden dat er bijna geen glas meer over was. Door een gelukkig toeval hebben wij die mooie traditie toch kunnen handhaven. Truus Holst-Poorthuis had na het overlijden van Hennie en het beëindigen van de drogisterij heel wat spullen over. Zij organiseerde voor vrienden en bekenden een soort restantenmarkt. Hennie en Truus bleken meer glaasjes te hebben aangeschaft dan zij konden breken en die kwamen in de aanbieding. Zo hebben Miep en ik de Eurofolktraditie tot op de dag van vandaag kunnen voortzetten.

In het bestuur zat ook Henk Hoomans met de portefeuille huisvesting. Dat was geen eenvoudige opgave. Breng maar eens zo'n 600 mensen, die lang niet allemaal de Nederlandse en zeker niet de Twentse taal machtig zijn, voor een dag of vijf onder. Henk had een tot de verbeelding sprekend systeem uitgevonden. Hij koppelde de Losserse wijken aan de thuislanden van de dansgroepen. De ene wijk wilde toen niet onderdoen voor de andere. Henk moest het in zijn fysiotherapiepraktijk voor een groot deel van zijn handen hebben en daardoor had hij met zijn mond nog voldoende tijd en ruimte om aan patiënten/cliënten de boodschap over te brengen. Zo kreeg een groot gedeelte van Lossernaren met rug-, knie- of andere klachten het huis vol met folkloretoeristen. De gastgezinnen hebben hiervan geen spijt gekregen.

In het bestuur zaten lang niet allemaal onbenullen. Met veel respect heb ik de activiteiten bewonderd van Joy Laarhoven, een duizendpoot die als ex-luchtmachtofficier over een helikopterview beschikte, en Berthil Meijer, een man die alles wist van reclame, publiciteit en marketing.

Ging er dan niets mis? Ach, maar een heel klein beetje. Je weet niet tevoren dat het uitzonderlijk mooi weer wordt. De mensen waren in de publiciteit ook aangespoord om vooral op de fiets te komen. Daardoor bleven er tien hectare parkeerterrein autovrij.

Ook het verzorgen van lunches en andere maaltijden in De Fakkel was een gigantische opgave. Voor het te kleine aantal bestuursleden en andere vrijwilligers was het haast niet bij te benen. Rita Liet en Henk Hoomans als verantwoordelijke tafeltje-dek-je-fenomenen wezen daarom op een gegeven ogenblik een tweetal in de buurt lopende jonge Böggelrieders als 'vrijwilliger' aan. Dat viel tegen, want Rita en Henk hadden er niet op gerekend dat de jongelui geen tijd hadden 'omdat ze thuis nog warm moesten eten'.

Mijn bijdrage moet niet zo lang worden dat u de indruk krijgt, dat ik een fors aandeel heb gehad in het succes van Eurofolk. Daarom laat ik het hierbij, in de hoop dat u de conclusie trekt: 'Ach zo kan ik het ook wel' en het dan nog doet ook!

Ik wil zo'n onvergetelijk feest best nog eens meemaken. Enige spoed is dan wel geboden!

Herman van Hazendonk

Op 1 augustus 1991 vierde Herman van Hazendonk zijn 25 jarig jubileum als notaris in Losser. De Böggels waren erbij!

ER STAAT EEN GOASTOK IN DE GANG ...

In de (voormalige) ambtswoning aan de Gronausestraat in Losser en ook nu in ons huidige huis in Haaksbergen had en heeft deze goastok een vaste plaats in de gang. Het is een zichtbare herinnering aan het grandioze Euro-folk Festival Losser in 1989.

Maar over dit specifieke Twentse attribuut meer aan het eind van mijn bijdrage aan dit nummer.

Eerst wat persoonlijke herinneringen en belevingen aan dit geweldig verlopen folkloristische feest, dat zo perfect was georganiseerd vanuit De Losser Böggelrieders en Daansers.

Dit festival heeft ook zijn directe invloed gehad op ons gezin en heeft een geweldige indruk achter gelaten. Wat die thuissituatie betrof: In de week voor het begin van Eurofolk Losser werden alle slaapgelegenheden, ja zelfs die op de zolder, in de ambtswoning in gereedheid gebracht. De roep van het Internationale Folkloristisch Festival Losser was zijn naam al zo vooruit gesnel, dat het voor diverse vrienden en bekenden aanleiding was een slaapplek te reserveren !

Burgemeester Smit op 18 september 1995 gefotografeerd als voorzitter van de Gemeenteraad. (foto Norbert Klein).

Ook mijn persoonlijke voorbereidingen op het festival vergden de nodige tijd en de agenda was dan ook meer dan vol. In de week voor de start van de festiviteiten diverse besprekingen met de organisatie over de aanstaande gang van zaken. Routes voor hulpverleners (ambulance, politie, brandweer etc.) bepalen en nalopen, teneinde goed paraat te kunnen zijn bij eventualiteiten.

En waar werd mijn aanwezigheid verwacht op de geplande dagen 18, 19 en 20 augustus 1989? Wel daar kan ik kort over zijn: bij alles gedurende de drie dagen!

Ontvangsten, toespraken, jaarvergadering Federatie Folkloristische Groepen in Nederland, receptie 35-jarig bestaan Böggeleders en Daansers, showavond deelnemende groepen in de Fakkels, bijeenkomst H. Maria Geboortekerk, grote optocht en afsluiting evenement.

De officiële ontvangst van de delegaties van alle aan het festival deelnemende nationale en internationale groepen was gepland in het gemeentehuis. De voorbereiding van mijn welkomsttoespraak vergde wel enige speciale aandacht en inzet. Zo heb ik iedere groep uit elk land in de eigen landstaal kunnen verwelkomen door de toespraak met fonetisch schrift, dat wil zeggen de spraakklank, zo nauwkeurig mogelijk op papier zetten, zodat die de goede uitspraak in elke landstaal zo goed mogelijk benadert.

Voor een aantal talen (Duits, Engels, Frans) was dat niet nodig, maar wat te denken van Zweeds, Portugees, Hongaars, Turks etc.? Toch is het uiteindelijk goed gelukt en het werd door de desbetreffende groepen zeer op prijs gesteld, gezien de reacties tijdens de bijeenkomst. Het gaf aan de ontvangst een speciaal effect.

De na deze ontvangst volgende officiële opening op het grote podium voor het gemeentehuis, onder leiding van voorzitter/ceremoniemeester Elsjan, met het hissen van de vlaggen van de landen van de deelnemende groepen en de presentatie van die groepen op het podium aan het publiek was indrukwekkend. Het gaf als het ware gelijk het goede gevoel van dit wordt een geweldig dansfestijn in Losser. En zo gebeurde het ook !

'De wereld danst in Losser' werd gezegd. Dat klopte helemaal. Maar dat niet alleen. Er was ook vriendschap, vreugde en blijdschap. Dat onderging je ook als je gedurende die drie fantastische dagen langs de opgebouwde podiums in het dorp trok.

'Feest op het plein'.

Dit ondergingen zowel de van heinde en verre toegestroomde bezoekers, maar ook de Lossernaren hebben dat ervaren, zo bleek mij in de vele contacten diverse malen. Het feest werd omarmd, stond niet ter discussie en werd als het ware gedragen door de gehele bevolking en bewonderd door degenen die van elders kwamen! En dat waren er heel veel. Op de van Eurofolk Losser gemaakte video is dat heel goed te zien, in het bijzonder toen de optocht van de dansende en zingende groepen door de zonovergoten straten van Losser trok onder de begeleiding van de onvolprezen plaatselijke muziekkorpsen.

Dat alles maakte een onvergetelijke indruk op iedereen!!

En wat te denken van de indrukwekkende bijeenkomst in de H. Maria Geboortekerk met vlaggenparade bij het verlaten van die kerk. Zij die daarbij aanwezig waren zullen dat naar mijn mening nooit vergeten.

En dan natuurlijk de grote Showavond in de Fakkell. Een grandioos optreden van alle aan het festival deelnemende groepen. Er was groot enthousiasme bij alle aanwezigen en het eindigde met een groots volksfeest op het podium. De vreugde, het plezier en de vriendschap straalden er van af.

Tijdens die show wachtte mij een niet verwachte verrassing. Ik werd door voorzitter Elsjan van de Losser Böggeleders en Daansers op het podium geroepen en mij werd dank gezegd voor mijn inzet en medewerking voor en tijdens Eurofolk Losser. Daarbij werd mij als aandenken een zeer fraaie GOASTOK overhandigd.

En het is die goastok waar mijn verhaal mee begon. Hij staat, zoals gemeld, altijd op een vaste plaats in de gang van ons huis. En hij blijft voor ons voor altijd de stille getuige van die onvergetelijke dagen van augustus 1989 in Losser : Het Internationaal Folkloristisch Festival EUROFOLK LOSSER. Grenzeloos Goed !!

Jan Smit (oud-burgemeester Losser)

Aanbieding goastok.

De redactie vroeg Lossernaren naar de betekenis van de Böggels.

Frits Elsjan (oud-voorzitter en erelid) zegt:

Burgemeester Van de Sandt, die mede aan de wieg van de Losser Böggelieders en Daansers heeft gestaan noemde ons altijd de ambassadeurs van Losser. We hebben met onze folklore Losser over de hele wereld uitgedragen. Toen het ijzeren gordijn en de Berlijnse muur nog bestonden, hadden wij in die afgeschermd gebied al contacten. Via politieke kanalen was dat nog nauwelijks het geval. Met onze folkloristische groep veroverden wij de wereld. En een leuk gevolg hiervan is dat de wereld Losser gaat ontdekken en wat nog mooier is, Losser gaat bezoeken zoals dat het geval was met het Eurofolkfestijn. Een gigantische organisatie waarvan ik moet toegeven dat niet enkel de Böggels maar ook veel andere Losserse burgers en organisaties er aan hebben meegewerkt.

(Interview Sietse Smit)

Frits Elsjan (voorjaar 2014)

TRADITIES EN GEBRUIKEN

Het boerenleven omstreeks 1900/1950 (de periode die wij als groep uitbeelden) kenmerkte zich door tal van tradities en gebruiken. Deze gebruiken waren vaak plaatsgebonden, maar soms ook gebonden aan religie (zoals bij de RK bevolking het gezamenlijke rozenkrans bidden of het wijden van een huis met wijwater en palmtakken, bijvoorbeeld na een onweersbui).

Sommige gebruiken hebben tot vandaag de dag stand gehouden. Wat te denken van het groen halen en het boog maken bij een bruidspaar. Ook het roosjes maken door de dames is een gebruik dat nog steeds stand gehouden heeft.

Bij de Böggelrieders en Daansers houden we ook nog enkele tradities in ere en dan vooral rond het huwelijk en de geboorte.

Als het om het huwelijk gaat, hebben we al tientallen keren een boerenbruiloft anno 1900 nagespeeld met alle tradities die daarbij horen.

Boerenbruiloft in mei 1978 met Elly Kleinsmit als bruid en Jos Kattenpoel oude Heerink als bruidegom. Als wederzijdse ouders fungeerden Riet en Gerard Huisintveld respectievelijk Ans Derksen en Gerard Vos.

Vooral het 'broedhalen' (het afhalen van de bruid bij haar ouderlijk huis d.m.v. een vers, voorgedragen door een buurvrouw) is een gebruik dat heden ten dage niet meer in ere gehouden wordt.

Het brulftneugen komt ook niet meer voor. Twee 'noabers' (buurmannen) gingen vanaf 6 weken voor de bruiloft alle gasten langs om ze door middel van wederom een vers op rijm, uit te nodigen voor de bruiloft. Dit gedicht werd om en om voorgedragen. Als dank kregen de heren dan een borrel, of twee! Het is uit dat oogpunt ook heel goed te begrijpen dat per avond slechts 2 a 3 boerderijen bezocht werden...

De echtparen Olde Riekerink (Schal Hennik) en Vreriks (Timmermenneke) speelden de rol van grootouders op de boerenbruiloft in mei 1978.

Bijzonder is dat we in al die jaren van gespeelde boerenbruiloften twee keer een bruiloft opvoerden waarbij het bruidspaar echt in de echt verbonden werd. In 2003, tijdens de LAGA waren dat Jan en Marloes Riesewijk-Wolbert. Zij werden getrouwd door de toenmalige burgemeester van Losser, mevrouw Van den Nieuwboer.

Op Pinksterzaterdag 7 juni 2014 werd Böggellid Josien Kattier in de echt verbonden met Martijn Werger. Ook dit was weer een echt huwelijk, in dit geval voltrokken door de speciaal daarvoor beëdigde ambtenaar, burgemeester Sijbom van de gemeente Losser.

Ook voor dit laatste huwelijk gingen de brulftneugers weer de deuren langs om familie, bekenden en andere prominente Lossernaren te neugen voor deze grote dag! En naar verluidt hebben de heren hier een hele zware taak aan gehad... Uitnodigen voor een bruiloft gaat tegenwoordig gewoon per post, anders is het ook niet meer te doen!

Op 7 juni 2014 werden Josien Kattier en Martijn Werger door burgemeester Sibjom van Losser echt in de echt verbonden. Jan Riesewijk trad op als ceremoniemeester (foto Gert Perdon).

Een gebruik dat nog altijd in ere wordt gehouden in bepaalde gedeelten van Twente, is het 'meuten'. Dit is het tegenhouden van de bruidsstoet met behulp van een mooi versierde houten paal (in sommige delen van Twente ook wel d.m.v. een touw). Het bruidspaar mag pas verder wanneer er een borrel geschonken wordt! Dit gebeurt wanneer het bruidspaar naar gemeentehuis of kerk onderweg is, of eerder nog wanneer de bruidegom op weg is om de bruid te halen.

Deze mooie traditie houden we altijd nog in ere wanneer een lid van onze club gaat trouwen. En aangezien we een redelijk jonge club hebben, hebben we heel wat 'afgemeut' in de afgelopen jaren en hopen we het in de toekomst ook nog vaak te mogen doen! De houten paal (boomstammetje) wordt altijd versierd met groen en bloemen, afhankelijk van het seizoen. Bennie van de Bunt, ons lid en 'Bleekwachter', maakt traditiegetrouw altijd de meutpaal. De meeste leden verwachten al dat ze gemeut worden en hebben rijkelijk alcohol bij zich. Chris Veldscholte echter ging op maandagmorgen trouwen met Tanja Gonzales en hield er verder niets van. Hij dacht dus dat we niet gingen meuten.....wel dus! Het gevolg was dat Chris heel Losser af moest rennen om op maandagmorgen 9.30 uur een fles drank en

glaasjes te bemachtigen! Want hierin zijn we heel stellig: geen borreltje, dan geen doorgang!

In juni 1981 werd er bij de grens in Glane gemeut bij de ontvangst van een groep wielrenners, die helemaal uit Beieren naar Losser was komen fietsen.

Ook bieden we later op het feest het bruidspaar altijd een ouderwetse bruidspijp aan, een aardewerken pijp versierd met lint en roosjes en doen we het 'schatten'. We lezen dan een oud versje voor, dat vroeger door de buurmeisjes bij het betreden van de feestzaal (of de deel van de boerderij) voorgedragen werd. Hierbij werd brandewijn geschonken uit een karaf in twee glaasjes, deze ook weer mooi versierd. Karaf en glaasjes worden het bruidspaar aangeboden. Het tegenwoordige welkomstlied wanneer het bruidspaar de zaal betreed, kan afgeleid worden van het schatten. Deze traditie is in deze vorm ook niet meer in gebruik, maar zoals reeds geschreven houden wij hem, zij het op een ander ogenblik, nog wel in ere!

Een andere bekende Twentse traditie is het kroamschudden, nu misschien nog bekender door de film 'Kroamschudden in Mariaparochie' van Herman Finkers. Bij het kroamschudden gingen de noabers (buren) bij het pas geboren kind en de ouders op visite. De buurvrouwen brachten een mand mee met levensmiddelen ter aansterking van de kraamvrouw en de heren kwamen met de traditionele krentenwegge. Dit grote brood werd op een ladder

vervoerd en aangeboden aan de jonge ouders. Het diende direct aangesneden te worden en genuttigd bij de koffie. Later op de avond werd er natuurlijk weer een borrel gedronken, want die mocht in Twente niet ontbreken! Volgens de traditie moest een meslengte van de krentenwegge weer meegegeven worden aan de noabers!

Dit gebruik komt nog steeds voor in Twente en natuurlijk ook bij de Böggelrieders. En mede wederom door onze mooie jonge club zijn we de laatste jaren vaak op stap geweest voor het kroamschudden. Om de jonge ouders niet te vaak op kosten te jagen komen we alleen in vol ornaat en met groot gevolg bij de geboorte van de eerste en natuurlijk alleen indien gewenst. Want bij de hedendaagse Böggelclub hebben we een hekel aan dwang en opgelegde gebruiken. Het is niet zo dat alles maar mag en moet kunnen, maar binnen de club heerst een relatief grote vrijheid en dat willen we graag zo houden. Want volgens ons is dat de enige manier om in deze tijd jongeren te binden aan een folkloregroep!

Jan Riesewijk

Een staatsieportret van de Böggelrieders en Daansers uit de begintijd.

DE KLEDING VAN DE BÖGGELRIEDERS EN DAANSERS

Het kostuum van de dames

Ons 'pak' is de zondagse dracht, het zogenaamde 'kistentuug'. Als de dames naar de kerk gingen werden de zondagse kleren uit de tuugkist gehaald. Na de kerkgang werd alles weer netjes opgeborgen.

Het 'pak' bestaat uit een zwart jakje met schootje. Iedere dame heeft op haar eigen verantwoorde manier het jakje versierd met kant met een mooi kleurtje er onder. Dit zijn meestal geen uitbundige kleuren, wel bijvoorbeeld paars, donkerrood, donkergroen, bruin of blauw. Verder werd het jakje bewerkt met plooitjes, kraaltjes stikwerk volgens oud model en afgewerkt met bandjes en kantjes. Ieder naar eigen smaak. Meestal zat er op het jak een opstaand boordje, maar er waren ook jakjes zonder boordje. Kraagjes kwamen niet veel voor in Twente.

Ben en Annette van de Bunt in vol Böggelornaat bij het Bleekwachtershuisje.

De rok is ook zwart met achter stolplooiën en aan de voorkant wat minder plooi. Onder aan de rok zit het zogenoemde bezemband tegen het slijten aan de schoenen of de klompen.

Ook een witte katoenen onderrok met kant of broderie hoorde bij het zondagse pak. De daagse onderjurk was meestal gestreept maar wordt door ons dus niet gedragen.

Meestal werden bij het kostuum zwarte schoenen met hakken gedragen, maar onze dracht hebben we aangepast vanwege de optredens die wij hebben. De mensen vinden het klompensdansen altijd erg leuk.

De zondagse schorten waren van zijde of zwarte stof vaak met kant bewerkt, ook vaak met een bijpassend kleurtje er onder, zodat het schortje mooi bij het jak paste.

De knipmuts.

De bol van de knipmuts was meestal gemaakt van Vlaamse kloskant of van batist of tule. Het kant voor de mutsen kwam uit Lier bij Antwerpen. In Twente heeft men naar verhouding veel mutsbollen geborduurd met een symmetrisch motief. De duurste mutsbollen waren die met een 'halve bloem' op de voor- en zijrand, verder op de muts was dan wel weer een heel bloemmotief zichtbaar. De mutsen met alleen een hele bloem waren minder duur en werden dan ook meer gebruikt. Later werden er ook machinaal geborduurde mutsenbollen gebruikt.

Middenachter onder aan de bol zat een zoom, waar doorheen in tegengestelde richting twee lange banden werden geschoven, waardoor de bol op maat te trekken was. Dit was de zogenaamde 'schoeve'. De ene lange band werd van links naar rechts, de andere van rechts naar links over het voorhoofd van de muts gelegd en wel zo, dat de banden elkaar kruisten, waarna de banden in de nek werden gestrikt. Deze lange om het hoofd lopende banden treffen wij ook vandaag de dag nog aan bij de gedragen knipmutsen. De voorrand was van Valenciennes kant en vaak machinaal vervaardigd. De kanten voorrand was meestal ongeveer 5 cm breed en wel 280 cm lang. De strook werd sterk gesteven en op een rek met koperen pennetjes tot wel 300 tot 320 stuks voorgeplooid, waarna ze plooi voor plooi op een witte laitondraad het zogeheten 'muts'ndraad' werden genaaid. Dit was ijzerdraad omgewikkeld met katoenen draad. Daarna werd de rand aan de bol genaaid. De achterkant van de knipmuts was een strook van tule met stipjes, het zogeheten 'stipkestuul'. De katholieke dames hadden een blauwe strook. Onder de stiptule werd een blauwe tule gezet. Een zakje 'poppetje' blauw van Reckitt gebruikte men voor het blauwsel. Aan de stiptule werd een strook mooie witte gekloste kant met bloemen genaaid. Aan de breedte van het witte kant kon je zien of het een mevrouw betrof die rijk

was. Het spreekwoord 'Wie het breed hef' löt het breed hang'n' is wellicht zo ontstaan en had betrekking op de breedte van het kant van de knipmuts. Was de blauwe strook langer met een korter stuk witte kant dan betrof het een eenvoudige knipmuts.

De gehele muts werd bij het wassen uit elkaar gehaald. Dit was heel veel werk. Alles werd losgetornd, gewassen, zeer sterk gesteven en opnieuw in elkaar gezet. Als alles aan elkaar was genaaid werd de achterzijde met het kant en de stipjestule met een plooi bout (een soort krultang zonder snoer en zonder stekels) geplooid. De plooi bout werd boven het vuur verwarmd .

De achterstroken werden mooi geplooid zodat er telkens een bloem aan de bovenkant kwam, soms wel 12 tot 18 plooiën. De achterkant werd dan met de 'schoeve' in model getrokken. Daarna werd het hoedje opgezet.

De korfjes of mandjes

De korfjes of mandjes die gebruikt worden zijn oude en nieuwe mandjes. Toen de dansgroep werd opgericht werden de langwerpige mandjes met twee schuine klepjes gemaakt door een mandenvlechter, die aan de Gildehauserweg woonde. Hij heeft jaren voor ons de mandjes gemaakt, sommige licht van kleur, sommige donker-

bruin gelakt. Tegenwoordig is het moeilijk om aan mandjes te komen die geschikt zijn voor bij een klederdracht.

Origineel horen bij de klederdracht de zogenaamde 'spoormandjes'. Deze mandjes zijn wat sierlijker en ovaler van vorm en hebben ook een iets bolle bovenkant. Er zijn nog maar weinig mandenvlechters, die een goed mandje kunnen maken. Wij hebben onlangs nog zes spoormandjes laten maken, alles is handwerk. Deze mandjes kosten inmiddels 100 euro per stuk. Ze zien er echter prachtig uit met een mooie sierrand in het korfje. De mandjes maakten het 'pak' compleet.

De kleding van de heren

De heren dragen een zwart pak.

De jas is een korte slipjas meestal van zwartlaken met daaronder een vestje met zakjes, waarin vaak een horloge zat, met een ketting die zat vast aan het knoopsgat.

De meeste heren hadden een gouden of zilveren klokje met dezelfde ketting. Ook waren er horlogekettingen verwerkt met paardenhaar.

Onder het vestje zat een befje van zwarte stof met knoopjes en een strikje of smal stropdasje; de katholieke heren hadden ook wit verwerkt in het befje.

Vaak droegen de heren een gestreepte kiel onder het pak.

De zwarte broek was er een met een voorlap, de 'klapbokse' zonder vouw. Op het hoofd een hoge zwarte pet.

Zondags voor de kerkgang gingen de boeren op klompen langs Café de Klomp aan de Oldenzaalsestraat. Omdat de klompen vies waren werden ze verwisseld voor de zwarte schoenen, die ze bij zich hadden. Als de kerk uit was werden de klompen weer aangetrokken en werd er een borreltje gedronken. Zo kwam Café de Klomp aan zijn naam.

Als er gerookt werd was dat meestal een kromme pijp met een vrij lange steel. Als er getrouwd werd had de bruidegom zijn beste lakense pak aan, zijn mooiste befje en natuurlijk de hoge zijden hoed. Onder het pak zwarte schoenen.

De jeugdpakken

De jongens droegen een blauwwit gestreepte kiel met een rode zakdoek om de nek om het zweet op te vangen. Verder een zwarte broek en klompen. Op het hoofd een zwarte platte pet.

De kleding van de meisjes is gebaseerd op de daagse dracht.

De meisjes hebben een gebloemde blouse aan met schootje, een zwarte rok tot boven de enkels en een zwart schortje. Daaronder klompen. Onder de rok een witte lange onderbroek van katoen met mooie broderie aan de pijpen.

Op het hoofd het zogenaamde plooimutsje. Een wit mutsje versierd met broderie en achter apart geplooid in zeven grote plooiën. Die werden in het midden met een klein steekje aan elkaar gezet. Dit mutsje werd ook door middel van een schuif in het model getrokken. Onder de kin een mooie strik met aan de uiteinden mooie flappen met broderiekant.

De sierraden van het zondagse 'pak'

De sierraden van de dames waren meestal erfstukken, die al jarenlang in de familie waren.

De katholieke vrouwen hadden meestal een gouden kruis met gouden ketting. Als het een rijkere dame betrof waren de gouden kettingen wat langer en werden de kettingen met het kruis in het midden opgenomen, zodat het omhoog kwam. Ook droegen de dames fraaie gouden mutsenbellen.

Vrouwen van een andere religie droegen mooie gouden broches of een snoer met donkerrode granaten, vaak met een gouden slot dat strak om de hals werd gesloten. En ook mooie mutsenbellen.

Tijdens een rouwperiode werden zilveren sieraden gedragen, vaak met zwarte gitten.

Het hoedje oftewel het kapoedje

De dames hebben een zwart hoedje over de knipmuts meestal van zijde of van fluweel. Vaak uitbundig versierd met stoffen of kunstbloemetjes en verschillende soorten en kleuren veren. Ook struisvogelveren en vaak versierd met lint en strikken. Een glitterspeld mag niet ontbreken.

De strik is vaak van zwart strikkenband of moiré lint en word onder de kin gestrikt.

Vaak zijn er oude hoedjes, helemaal opgeknapt. Er was zelfs een oud hoedje dat was versterkt met een oude ansichtkaart voor de stevigheid.

Bij een trouwerij droeg de bruid haar mooiste zondagse 'pak'. Met zwarte schoenen met hakken en de mooiste omslagdoek. De trouwhoed is meestal grijs, vaak wat uitbundiger versierd met mooie gekleurde veren en strikken in aangepaste tinten.

De omslagdoek

Om de lichaamswarmte vast te houden werden 's winters de zogenoemde worteldoeken gedragen. De doeken zijn handgeweven van fijne wol.

Hoe zijn die doeken met Oosterse motieven in ons land gekomen? We moeten daarvoor terug naar de tijd van Napoleon. De kleine Fransman zag de doeken op één van zijn verre veldtochten. Hij vond ze zo mooi, dat hij ze

door zijn soldaten mee naar Frankrijk liet nemen. Vanaf omstreeks 1800 werden ze in de Achterhoek en in Twente geïmporteerd via België, Limburg en Brabant. In de provincies Noord- en Zuid-Holland en in Utrecht kwamen deze doeken niet voor, maar omdat iedereen ze toch wel erg mooi vond besloot de textielindustrie om ze machinaal te gaan weven.

Heel veel doeken kregen een pronkplaatsje in de huiskamer. Vaak boven de schoorsteen met een koperen blaakertje of mijnwerkerslampje. Ook achter de kapstok werden ze veel gebruikt .

Wie het verschil tussen handen machine geweven doeken wil zien, moet de achterkant van de weefsels bekijken. Het zijn inderdaad fijne doeken om bij ons 'pak' als omslagdoek te dragen, ook al door de fraaie motieven en de warme kleuren.

Miny van den Brink en Tineke Vos

DE FIETSEN

Als je de woning van Frits en Mini Elsjan binnenstapt word je direct gegrepen door een folkloristisch gevoel. Overal zijn miniaturen te zien van Böggels en Böggelrieders. Zelfs een fraai kunstwerk van een Böggel gemaakt van horlogeonderdelen. Het meest trots is Frits op de gekantkloste Böggelrieders.

Frits vertelt met passie en liefde over het onderwerp. Zijn ogen glinsteren en hij lacht van oor tot oor, vooral op het moment dat hij een in groen leer gebonden boekje te voorschijn haalt waarin zijn vader, Korhaan Graads, de aantekeningen over de eerste jaren heeft gemaakt. Vroeger werden veel bijnamen gebruikt. Meestal waren deze afgeleid van het beroep dat men had of een ander markant voorval. Gerard Kroeze had een tabakswinkel en men noemde hem 'Tabaks Graads'. Willem Meijer, schilder, werd 'Anstrieikers Willem' genoemd. Fons Lussing had een winkel op de Gaffel, nu Hema, en werd 'Gaffel Fons' genoemd. Soms is de reden ook niet bekend. Frits Elsjan weet niet waar de bijnaam van zijn vader, 'Korhaan'n Graads', vandaan komt.

Frits Elsjan, bijgenaamd Korhaan Graads junior, was 14 jaar oud toen hij zijn vader, moest helpen met de uitbreiding van de woning boven de naaimachineswinkel aan de Brinkstraat te Losser. Met hardboard werd een slaapkamertje afgetimmerd. Pa Elsjan kwam een plaatje hardboard te kort en toog naar Bouwmaterialenhandel Essenhuis aan de Gronausestraat. Tot verbazing van Frits kwam hij die dag niet terug. Frits moest om een uur of negen naar bed en Pa was nog niet terug. De volgende dag toen Frits wakker werd, was Pa al weer weg. En zo bleef dat dagen doorgaan, waarbij Pa zich in een geheimzinnig zwijgen hulde.

Het enige dat hij los liet was: 'le zuln't binnenkort wa zeen', verhaalt Frits.

'Op 10 mei 1953 ontdekte ik wat mijn vader in het geheim gemaakt had. Bij zijn eerste bezoek aan Essenhuis voor het plaatje hardboard had hij daar enkele wagenwielen ontdekt. Hij vroeg Essenhuis of hij zo'n wiel mocht hebben. Essenhuis vroeg hem op zijn beurt wat hij daar mee wilde. Toen mijn vader hem vertelde dat hij er een fiets van wilde maken, werd hij onthaald op een honend gelach. Mijn vader mocht het wiel gebruiken en ging er mee naar Ramakers Graads, de grootvader van Wilfried Kok de huidige uitbater van hotel-restaurant Marktzicht, met de vraag: Kun ie mie hier nen kleen rad biemaken? Dat lukte en Pa ging met beide wielen naar smederij Lemmink om aan Lemmink medewerking te vragen voor zijn idee. Deze was direct enthousiast en gaf zijn zoon Tonny (Geerlinks Toon) opdracht om te helpen. Op 8 mei 1953 was de 'fiets' klaar en werd er geoefend en op 10 mei reed de eerste 'fiets' mee in de optocht georganiseerd door 'de Bond van Oud-strijders' met Pa er op in boerenkostuum. Door het succes van dit optreden en de Twentse week in het verschiep werden ook de overige wielen van Essenhuis gekocht. Samen met het ijzerwerk van Lemmink en de wieltjes van Ramakers Graads heeft dit 1000 gulden gekost. Van dit geld werden de 'fietsen' 's avonds bij Lemmink in de smederij gemaakt. Daar waren bij betrokken: Clemens Boerrigter (Drukkers Engelbert), Willem Meijer (Anstrieikers Willem), Johan Vreriks (Timmermenneke), Hendrik Olde Riekerink (Schal Hennik), Veldhuis (Voorzitter Twentse week), Gerard Kroeze (Tabaks Graads), de veedokter te Biezebeek (Höskamp Jans), Niek van de Marel (Snieders Bets), Fons Lussing (Gaffel Fons), Jan Derksen (Meesters Jan) en Tonnie Lemmink voor de technische aanwijzingen. De vrouwen kregen er ook aardigheid aan en kwamen 's avonds buurten. Alle ingrediënten voor het oprichten van een club waren aanwezig, 'fietsen, man en vrouw'. Op advies van de toenmalige burgemeester Van de Sandt werd het een folkloristische dansgroep. Later kwam de naam: 'De Losser Böggelrieders en Daansers'. Bij het 15-jarig bestaan van de club werden 10 Böggels geschon-

ken door de directie van Van Heek. Deze Böggels zijn vervaardigd door Johan Blokhuis en Johan Poorthuis, destijds technisch medewerkers bij Van Heek. In tegenstelling tot de oude Böggels hadden deze ijzeren spaken in plaats van hout en hogedrukslangen in plaats van ijzeren velgen. Nog steeds beschikken de Böggelrieders over 20 fietsen die de oude en de nieuwe Böggels genoemd worden. Behoudens de werking van het hout zijn de oude Böggels onverwoestbaar. De nieuwe Böggels zijn veel reparatiegevoeliger."

Sla alle woordenboeken over de hele wereld open, het woord Böggel zul je er niet vinden. Alleen in het woordenboek Twents van G.J.H. Dijkhuis wordt 'Böggel' verklaard als zijnde een beugel of stijgbeugel. Hoe komt het nu dat in Losser het woord fiets geassocieerd wordt met het woord Böggel?

Frits:

'Heel lang geleden had mijn opa een fiets gekocht in Gronau. Opa ging op zijn fiets naar Gronau met Mannes Damhuis achterop. Mannes zou terugfietsen op de gekochte fiets. Vroeger hadden alle mannen een opstapper aan de fiets. Dat was een soort verlenging van de achteras, meestal aan de linkerkant van de fiets. Om op de fiets te komen stapten de mannen dan met het linkerbeen op de opstapper. Ze maakten een steppende beweging om wat vaart te krijgen en gooiden vervolgens het rechterbeen over het zadel. Opa stapte op de fiets en reed richting Losser. Omdat de Duitse fiets geen opstapper had, had Mannes moeite om het stalen ros te bestijgen en hoorde Opa achter zich: Hoe kleist doe op den Böggel? Voortaan was binnen de familie Elsjan een fiets een 'Böggel.'

Sietse Smit

